

HÍRADÓ

XXII. ÉVFOLYAM, 31. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1978. AUGUSZTUS 5.

Megnyílt a XI. VIT

Káprázatos nyitőünnepséggel vette kezdetét a XI. Világifjúsági Találkozó. A megnyitó hangulata kiáradt az utcákra, a terekre, a fővárosban felállított színpadokra, az utcabálok táncparkettjeire. Megkezdődtek a VIT hagyományos politikai, kulturális, sport- és gyermekrendezvényei.

Megtartotta megnyitó ülését a VIT hat állandó politikai központja. Nemzetközi elnökség irányításával számos bizottságban tárgyalják a nemzetközi politika legfontosabb kérdéseit.

Nemzetközi bíróság alakult, amelynek jelszava: „Az ifjúság vádolja az imperializmust”. A bíróság megfogalmazza és jogi formulába önti az imperializmus ellen beterveztett vádakat, bírósági eljárást folytat le, tanúvallomásokot hallgat meg és dokumentumokat vizsgál. A bíróság záródokumentumot ad majd ki, amely ítéletét tartalmazza.

Az afrikai népekkel való szolidaritás napja után vasárnap a Közel-Kelet volt a téma, s e nap a palesztin néppel való szolidaritás jegyében telt el.

A programokban kiemelt helyet kap a kubai néppel, annak internacionalista külpolitikájával való szolidaritás. Ennek első, spontán megnyilvánulása volt az a tomboló lelkesedés, amely a kubai vezetőket, elsősorban Fidel Castrot fogadta a megnyitó ünnepségen.

A magyar VIT-küldöttség nemzeti klubjának tengerparti épületében Maróthy László, az MSZMP PB tagja, a KISZ KB titkára köszöntötte a vendéglátott vietnami delegációt. Ez az összejövetel nyitotta meg a magyar fiatalok kétoldali találkozóinak sorát.

Maróthy László hangsúlyozta a vietnami vendégek előtt: Vietnam népe miként a harcban, úgy a háború sebeinek begyógyításában is számíthat a szocialista országok, s — a szocialista közösség tagjaként — a magyar nép támogatására. A találkozón részt vett Gyenes András, az MSZMP KB titkára is.

Bemutatkozott Havannában a Fonográf együttes, Koncz Zsuzsa és Hacki Tamás. Fergeges sikerű koncertet adtak komolyzenei szolistáink, köztük Ránki Dezső és Tokody Ilona. Megnyílt a Budapest Klub, ahol előbb Nádor György, az Állami Ifjúsági Bizottság titkára kapott „izzasztó kérdéseket” a kubaiaktól, majd Gergely Gábor világbajnok asztaliteniszezőnk versenyzett civil kihívóival.

Véget ért a belgrádi tanácskozás

Véget ért az el nem kötelezett országok külügyminisztereinek értekezlete. Joszip Vrhovac jugoszláv szövetségi külügyi titkár, a konferencia elnöke rekesztette be a tanácskozást, amelyet egyetelműen az el nem kötelezett mozgalom sikerének minősített.

A plenáris záróülésen ünnepélyesen elfogadták a dokumentumokat: az értekezlet nyilatkozatát, az el nem kötelezettek akcióprogramját, valamint kiegészítő dokumentumként az arab országok küldöttségei által előterjesztett két határozatot a közel-keleti helyzetről, illetve a palesztin kérdésről.

Az értekezlet nyilatkozata csaknem száz oldalon a többi között megállapítja, hogy az el nem kötelezettek mozgalma mind hatékonyabb erővé válik a nemzetközi politikai életben. Leszögezi, hogy a mozgalomnak a jövőben is tartania kell magát a 17 évvel ezelőtti meg-

Kádár János és Leonyid Brezsnyev találkozója a Krímben

Leonid Iljics Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke a Krímben találkozott a Szovjetunióban tartózkodó Kádár Jánossal, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárával.

A találkozóon kölcsönösen tájékoztatták egymást a két párt tevékenységének fő irányáról. Leonid Brezsnyev hangsúlyozta a szovjet mezőgazdaság további fejlesztésének kérdéseiről az SZKP KB 1978. júliusi ülésén hozott határozatok programadó jellegét. A párt által megjelölt intézkedések biztosítani hivatottak az ország szükségleteinek teljes kielégítését a főbb mezőgazdasági termékekből. Kádár János ismertetőjeleket adott az MSZMP KB 1978. áprilisi üléséről, amelynek nagy mozgósító jelentősége van az MSZMP XI. kongresszusra határozatainak teljesítése és az V. ötéves terv feladatainak végrehajtása szempontjából.

A találkozóon jelentős figyelmet szenteltek a magyar-szovjet együttműködés kérdéseinek. Hangsúlyozták, hogy a kooperáció és a termelés szakosításának elmélyítése mind a kétoldali kapcsolatokban, mind a KGST keretében, a két országban folyó szocialista és kommunista építés feladatai eredményes megoldásának szilárd biztosítéka. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió a továbbiakban is elsőbbséget szándékozik adni a szocialista államok közötti gazdasági együttműködés sokoldalú elmélyítésének.

Leonid Brezsnyev és Kádár János megvitatta a világpolitika időszerű kérdéseit. Meggyőződésük, hogy a nemzetközi viszonyokban az első számú probléma a fegyverkezési hajszá beszüntetése, a tényleges leszerelés. E probléma megoldásáért folyó harcban fontos állomás volt az ENSZ-közügylés nemrégiben tartott rendkívüli ülésszaka, amely pozitív eredményekkel járt.

Az SZKP és az MSZMP, sikereszálva a nemzetközi politikai légkör egészségesebbé tételeért, határozottan elítéli az imperialista államoknak, valamint Kínának más országok belügyeibe való beavatkozási kísérleteit. Ezzel összefüggésben hangsúlyozták a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság megbonthatatlan szolidaritását a Vietnami Szocialista Köztársasággal, amelyre a nagyhatalmi hegemonista politikát folytató Peking durva nyomást gyakorol. Délkelet-

határozott alapelvekhez, és folytatnia kell harcát az imperializmus, az expanzionizmus, a gyarmati és neokolonialista politika, a faji politika, a kizsákmányolás, a hegemonisztikus törekvések és az erópolitika minden válfaja és megnyilatkozása ellen. A nyilatkozat tényleges leszerelést célzó konkrét intézkedéseket szorgalmaz. Elítéli minden olyan külső próbálkozást, amely az el nem kötelezettek egységének megbontását célozza.

A nyilatkozat második része új, igazságos gazdasági rend kialakítását szorgalmazza.

A dokumentum elítéli Izrael agresszív területszerző politikáját, és javasolja, hogy a tagországok részesítsék teljes jogú diplomáciai státusban a Palesztinai Felszabadítási Szervezet képviselőit.

Az akcióprogram rendelkezik a jövő évi havannai csúcstalálkozó alapos előkészítéséről.

Leonid Brezsnyev üdvözli Kádár Jánost

Ázsia népei a külföldi terület-lablókkal vívott sokéves, nehéz harcban vívták ki a békét, független élethez való jogot. Ez a joguk szent.

Leonid Brezsnyev és Kádár János megállapította, hogy a jelenlegi körülmények között különös jelentősége van a szocialista közösség egységének,

Leonid Brezsnyev és Erich Honecker megbeszélése

Leonid Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke a Krímben baráti megbeszélést folytatott Erich Honeckerrel, az NSZEP KB főtitkárával, a Német Demokratikus Köztársaság Államtanácsának elnökével, aki szabadságát tölti a Szovjetunióban.

A felek véleményét cserélték az olyan fontosabb nemzetközi kérdésekről, mint a leszerelés, az enyhülési politika megszilárdítása, az államoknak és népeknek függetlenségük és szabadságuk megvédéseért folyó harc.

Az európai kérdések megvitatásakor hangsúlyozták, hogy a béke megszilárdítása és

cialista közösség egységének, az összes antiimperialista erő összforrtóságának a béke és a társadalmi haladás eszményeinek a diadaláért folytatott harcban.

A találkozót a testvéri barátság és a teljes kölcsönös megértés légköre jellemezte.

A Szaljut-6 legénységének kétórás űrsétája

A Szaljut-6 utasai nem kapták meg megszokott „szabad szombatjukat”, amelyet eddig meglehetősen kötetlen időbeosztás szerint tölthettek el. Kovaljonok és Ivancsenkov programjában ugyanis éppen szombati napra esett az általuk végzett kísérletsorozat egyik legösszetettebb feladata az úgynevezett űrséta. Viktor Blagov helyettes repülésvezető a kísérlet fő céljaként az űrhajó külső falához erősített berendezéseknek az összegyűjtését, illetve kicserélését jelölte meg, amelyek segítségével a tudósok arra a kérdésre kívántak választ kapni: hogyan hatnak a kozmikus körülmények a különféle anyagokra? Ezenkívül a legénység a Szaljut-6 falán elhelyezett egy, a kozmikus sugárzás vizsgálatára szolgáló új műszert is.

A mintegy kétórás űrsétára több napos előkészület után szombat reggel került sor. A munka jó részét Ivancsenkov végezte el, míg parancsnoka — amellet, hogy segített társának — egy televíziós kézi kamera segítségével megörökítette az űrséta valamennyi fontos mozzanatát. A Szaljut-6 külső burkolatáról le-szerelt berendezéseket, ame-

lyek összesen tíz hónapot töltöttek az űrben — köztük mikrometeorit-csapdát, polimereket, biopolimereket és optikai anyagokat tartalmazó kazettákat — a kozmonauták további tanulmányozás céljából természetesen visszajuttatják majd a Földre. Az űrséta során egyébként a kozmonauták kipróbálták a helyváltoztatásra és a test rögzítésére szolgáló újfajta segédeszközöket és az új típusú hordozható fényforrásokat.

Az űrhajón kívül végzett munka simán, fennakadás nélkül zajlott le, és az egyes műveleteket az űrhajósok a tervezettnél hamarabb fejezték be. A munka elvégzése után a földi irányító központ fel-szólította Ivancsenkovokat, hogy mielőbb térjenek vissza az űrállomásra. A kozmonauták természetesen azonnal végrehajtották a kapott parancsot, Kovaljonok azonban megjegyezte: — Nem akarod-zik még visszamenni, hiszen 44 nap után mégiscsak most első alkalommal mehetünk ki sétálni. — E megjegyzés is bizonyítja: a Szaljut-6 lakóinak közérzete kiváló, továbbra is nagy kedvvel végzik munkájukat

Kuba nemzeti ünnepe

Huszonöt esztendeje, 1953. július 26-án 135 ifjú forradalmár, Fidel Castro fiatal ügyvéd vezetésével vakmerő támadást intézett Kuba második legnagyobb katonai erődtítménye, a Moncada-laktanya ellen.

A támadás akkor elbukott a tízszeres túlerőn, és Batista rendszere véres leszámolást rendezett. Hatvannyolc, a helyszínen fog-ságba esett forradalmárt ki-hallgatás közben agyonlőttek. Fidel Castro néhány társával együtt a hegyekbe vonult, és ott került a hajtóvadászatot folytató Batista-katonaság fogságába. Bíró-ság elé állították őket, és ott Fidel Castro bírái fő-lé magasodva mondta el híressé vált vádbeszédét, amely e szavakkal kezdődött: „A történelem fel fog-menteni!”

Castrot és társait börtön-re ítélték, majd száműzték. De sem ez, sem a Moncada ostromának vérbefojtása nem változtathatta meg a kubai történelem menetét, amely a forradalmi küzdelem fellendülése felé vezetett. 1956. december 2-án partot ért a Granma hajó, amely Mexikóból érkezett Fidel Castro parancsnoksága alatt, nyolcvankét forradalmárral. Bár az ellenséges túlerő támadása következtében csak tizenketten maradtak életben a partraszállás után, az Oriente tartomány hegyei között ezúttal már sikerült kibontakoztatni a Castro által olytalálón nagy motornak nevezett népi felkelést is. 1959. január 1-én győzött a forradalom.

A Moncada elleni támadásra emlékező Kuba ezekben a napokban emlékezik azokra a mártírokra is, akik életüket áldozták a zsarnokság elleni merész akcióban. Vérüket nem ontották hiába, hiszen megvalósult a szigetország szabadsága, és ma az ország népe a szocialista fejlődés útján halad előre. Ami egykor a Batista-diktatúra idején elképzelhetetlen volt: ma minden kubai számára biztosított az oktatás, az egészségügyi ellátás, és Kuba az egyetlen olyan latin-amerikai ország, ahol ismeretlen a munkanélküliség. Az ország gazdasági sikerei is önmagukért beszélnek — és azokról a lehetőségekről, amelyeket a szocializmus teljesít be. Nem sokkal az évforduló előtt tették közzé, hogy Kuba történetének eddigi második legnagyobb cukortermelési rekordját érte el: hétmillió 500 ezer tonna cukrot állítottak elő. Vagy ime egy másik adat: a forradalom győzelme előtt 397 millió kilowattóra áramot termeltek, tavaly már több mint hatmilliárdot. A szocialista országok nagy családjába tartozó Kuba következetes internacionalista politikát folytat, ezért növekszik tekintélye, szavának súlya a nemzetközi porondon.

Amikor köszöntjük Kubát a forradalmi küzdelem vakmerő akciójának negyedszázados évfordulóján, további sikereket kívánunk a szigetország hős népének a szocializmus építésében.

Kairó tagadja, hogy megállapodtak az egyiptomi–izraeli tárgyalások folytatásában

Ismét mozgásba lendült a reakciós arab és az amerikai diplomácia gépezete, hogy a Leeds-kastélyban megtartott találkozó után néhány nappal addig üsse az „egyiptomi vasat”, amíg meleg. Alfred Atherton, az Egyesült Államok közel-keleti utazó nagykövete a szaúd-arábiai Taif üdülőhelyen két óra hosszat tárgyalt Szaúd al-Fejszállal, Khaled király külügyminiszterével. Részletek egyelőre nem kerültek nyilvánosságra a megbeszélésről. De politikai megfigyelők szerint a tárgyalások középpontjában a térségben teendő lépések áttekintése és Szadat elnök „békekezdeményezéseinek” értékelése állott.

Atherton Jordániába érkezett. A legfrissebb hírek szerint augusztusban találkozik Mose Dajan izraeli külügy- és Ezer Weizman hadügyminiszter Mohamed Ibrahim Kamel egyiptomi külügy- és Abdel Ghani al-Gamazi hadügyminiszterrel. A hírt Menahem Begin izraeli miniszterelnök Jeruzsálemben jelentette be. Az izraeli kormányfő azt is hozzáfűzte: már közölte Cyrus Vance amerikai külügyminiszterrel, hogy a miniszterek a Sínai-félszigeten, az izraeli–egyiptomi állásokat egymástól elválasztó amerikai személyzet által fenntartott előrejelző állomáson tárgyalnak majd. A találkozóon állítólag részt vesz Cyrus Vance amerikai külügyminiszter is.

Begin hozzátette: kész po-

zitív választ adni, ha Szadat elnök kezdeményezi, hogy tartsanak újabb csúcstalálkozót, amelyre Jeruzsálemben, Kairóban vagy Salzgubban kerülhet sor. Megjegyezte azonban: „En nem fogok kezdeményezni ilyen találkozót.”

Az izraeli parlament 68 szavazattal 37 ellenében elfogadta a Begin-kormány politikáját támogató indítványt, amelyet a kormánykoalíció terjesztett elő. Pontosan ugyanilyen arányban elvetette a knesszet az ellenzéki Munkáspárt indítványát, amely hangsúlyozta, hogy „a kormány által gyakorolt tárgyalási módszer zsákutcába vezet”, és szorgalmazza, hogy a Szocialista Internacionálé dokumentuma szolgálgjon alapul a közel-keleti tárgyalásokhoz.

Az egyiptomi külügyminisztérium szóvivője viszont kijelentette: „Soha sem hallott arról, hogy megegyezés született volna az izraeli–egyiptomi tárgyalásoknak a Sínai-félszigeten létesített amerikai előrejelző állomáson történő folytatásáról.”

A szóvivő hangsúlyozta, hogy Egyiptom csak akkor hajlandó újabb tárgyalásokra Izraellel, ha az új elképzeléseket terjeszt elő, vagy komolyan fontolóra veszi Egyiptom békejavaslatait. Tagadta, hogy Egyiptom kész lenne engedelményekre Ciszjordániát illetően és leszögezte: Begin ezzel kapcsolatos nyilatkozatai minden alapot nélkülöznek.

Az európai államok sikeres tudományos szakértői értekezlete

Bonnban befejeződött az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részi vett országok szakértői szinten megtartott tanácskozása, amely kidolgozta az 1980 februárjában Hamburgban megtartandó tudományos fórum napirendjét és tematikáját.

A tudományos fórumot a helsinki záróokmány megfelelő tételeivel összhangban, mint a részt vevő országok tudósainak találkozója hívják össze. A fórum megvitatja majd a tudomány jelenlegi és jövőbeni fejlődése szempontjából nagy érdeklődésre számot tartó komplex problémákat.

Alekszandr Hohlov, a szovjet küldöttség vezetője, a

Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagja a TASZS tudósítójával folytatott beszélgetés során kijelentette:

A hamburgi fórumon megvitatásra kerülnek az egzak és a természettudományok, valamint az orvostudomány területén folytatott kutatások, és a környezetvédelem kérdései. A kidolgozott tematika lehetővé teszi a tudomány fejlesztése szempontjából létfontosságú az emberiség számára nagy jelentőségű kérdések megvitatását. Ez a tematika megfelel azoknak az ismert kezdeményezéseknek, amelyeket a Szovjetunió az említett területekre vonatkozóan előterjesztett.

Kuba internacionalista segítsége az agresszió visszaverését szolgálja

A Kubai Köztársaság bel- és külpolitikáját elvi alapokon átfogó, közel kétórás beszédében emlékezett meg *Fidel Castro* kubai állam- és kormányfő, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára a Moncada laktanya elleni támadás 25. évfordulójáról a nemzeti ünnep alkalmából Santiago de Cubában tartott központi nagygyűlésen.

A Batista-diktatúra ellen megindított fegyveres harc huszonötödik évfordulójának Oriente tartomány székhelyén tartott ünnepségein ott volt a magyar párt- és kormányküldöttség, *Gyenes András*nak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága titkárának vezetésével Kubában tartózkodó delegációja. A központi ünnepségre a tartományi székhelyre utazott *Maróthy László*, az MSZMP PB tagja, a KISZ Központi Bizottságának első titkára, a magyar VIT-delegáció vezetője is. A nagygyűlésen részt vett *Luis Corvalán*, a Chilei Kommunista Párt főtitkára, *Jasszer Arafat*, a PFSZ vezetője, valamint a nemzetközi politikai élet több más ismert személyisége.

Fidel Castro részletesen elemezte Kuba internacionalista politikáját. — Különösnek tartjuk — mondotta —, hogy az imperialista nagyhatalmak, mindenekelőtt az Egyesült Államok és az általa irányított katonai szövetség, a NATO, aggodalmaskodik a kubai katonák afrikai jelenléte miatt. Közismert tény, hogy például 1963-ban, jóval Angola és Etiópia sérelmezett eseményei előtt a kubai internacionalisták ott küzdöttek Algériában, az ottani felszabadító harcokban, ott voltak Szíriában, Bissau-Guineában a portugál gyarmatosítók elleni harc segítésére, s a Moncada ostromának még a gondolatáról sem lehetett beszélni, amikor a spanyol polgárháború idején 12 ezer kubai, közöttük sok kommunista harcolt a nemzetközi brigádokban a spanyol szabadsáért, a fasizmus ellen.

Nem titok — mondotta *Fidel Castro* —, hogy a kubai nép, 1959-ben kivívott szabadságát éppen az internacionalista segítségnek, a szocialista

országok támogatásának, mindenekelőtt a Szovjetunió önzetlen segítségének köszönhet. Az sem titok — mutatott rá —, hogy azoknak a fegyvereknek a nagy része, amelyekkel a kubai nép visszaverte a disznó-öbölbeli ellenforradalmi támadást, a Szovjetunióból érkezett. A kubai népek önzente kötelese és történelmi hagyomány is, hogy ebben a szellemben végezzék munkájukat. A Kubai Köztársaság polgári, illetve katonai jellegű segítségnyújtásait mindenkor független és szuverén kormányok kérésére, azok teljes beleegyezésével, az imperialista agresszió visszaverése és az országok boldogulása céljából adta — hangoztatta a kubai vezető.

Az emberi jogok körüli amerikai kampánnyal foglalkozva, fejtette a kérdést: milyen erkölcsi, jogi alapon beszélnek az emberi jogokról annak az országnak a vezetői, amelyben egymás mellett élnek nincstelenek és milliósok, ahol az indián lakosságot gyakorlatilag kiirtották, a négereket hátrányos megkülönböztetés sújtja?

A jelenlegi hivatalos kínai politikával foglalkozva *Fidel Castro* megállapította, hogy a világ haladó erőire nagy csapást jelent az internacionalizmus eszméinek gyalázatos elárulása a kínai vezetők részéről, eszelen politikájuk, aljas szövegkezelésük az imperialista hatalmakkal. Peking támadásainak célpontjává vált Vietnám, Angola és Kuba. — Az Egyesült Államok csaknem húsz évig tartó Kuba-ellenes agresszív akciói után — mondotta — hihetetlen tényről állunk szemben: Peking igazolni próbálja a Kuba elleni gazdasági blokádot és azt, hogy Kuba területén amerikai haditergészeti támaszpont van.

Kína büntetetei közül a legvisszatartózkodóbb az, hogy Vietnámmal szemben ellenséges politikát folytat. Senki előtt sem kétséges, hogy Kambodzsa szélsőséges magatartása, a Vietnam elleni provokációi mögött a maóizmus, a kínai vezetés áll, amely mesterségesen szította fel a Vietnámban élő kínai nemzetiségűek problémáját.

A moszkvai Pravda cikke Brzezinskiről

Zbigniew Brzezinski, Carter elnök nemzetbiztonsági főtanácsadója kommunistaellenes nézeteinek alapja a szocialista vilárendszer elutasítása és a Szovjetunióval, valamint a szocialista országokkal szembeni konfrontáció — állapítja meg *Szergej Visnyevszkij*, a *Pravda*-ban. A volt professzor, aki korábban a Columbia Egyetem kommunista ügyeket kutató intézetének vezetője volt, továbbra is nyíltan hirdeti a nemzetközi konfliktusok természetes voltának elméletét, és arra törekszik, hogy nézeteit megtestesítse az Egyesült Államok politikájában.

Az Egyesült Államok tudósai és politikusai közül azonban nagyon sokan nem értnek egyet ezzel az elmélettel — mutat rá a cikk írója. Brzezinskinek annál nagyobb megelégedésére szolgált, hogy Pekingben elvbarátokra talált. Májusban tett kínai látogatásakor megállapította: nézetei azonosak a kínai vezetők álláspontjával, „ragyogónak” nevezte Hua Kuo-fengnek a nemzetközi helyzetről adott elemzését.

Washingtonnak kapóra, jön, ahogyan Brzezinski a mindent és mindenkit felülmúló katonai potenciál szükségességét hangoztatja — állapítja meg Visnyevszkij. A nemzetbiztonsági főtanácsadó nem rejti véka alá az elvesztett stratégiai fölény miatti bánkódását. Vajon nem ezért támadja-e a professzor a két fél egyenlőségének elvén alapuló 1972-es első SALT-megállapodást? Vajon nem ezért sürgeti-e az egyoldalú előnyöket az Egyesült Államok számára a SALT-tárgyalások újabb szakaszában?

Brzezinski nem restellte kijelenteni *Jonathan Power* amerikai újságírónak, hogy minden különösebb ingadozás nélkül azt ajánlaná az Egyesült Államok elnökének, hogy „szükség esetén” nyomja meg „az atomháború gombját”.

Hozzátette: egy atomháború esetén „az emberiségnek legfeljebb tíz százaléka pusztulna el, s ez nem jelentené az embe-

riség pusztulását”. A jó akaratú emberek elutasítják az effajta antihumánus elemzéseket, amelyek a dolog lényegét tekintve, arra irányulnak, hogy az embereket megbarátkoztassák a világméretű atomháború „megengedhetőségének” gondolatával.

Az enyhülés természetesen semmiképpen sem illik bele Brzezinskinek a nemzetközi konfliktusokról alkotott teóriájába. A hidegháború kívánatos lenne, mivel az az Egyesült Államok hasznát szolgálna. Igaz, hogy jelenleg Brzezinski az enyhülést mint a „versengés és az együttműködés összekapcsolását” határozza meg, ám a hangsúlyt a versengésre helyezi, amit tudományos munkáiban „indokol” is. Ez a negatív megközelítés teljesen ellentmond a Fehér Ház hivatalosan hangoztatott óhajának, hogy javítsa a kapcsolatokat a Szovjetunióval, és „olyan közéletet érjenek el, amely révén mindkét ország csak nyer”. Azokban az amerikaiakban, akik látják ezt az ellentmondást, kételemek támadnak a washingtoni ígéretek őszinteségét illetően, miszerint folytatni kívánják az enyhülés folyamatát. A kérdés kulcsa tehát — nem a stílusban, hanem az amerikai diplomácia lényegében van.

A nemzetbiztonsági tanács vezetőjének elméletei és ajánlásai kétségtelenül nem kis kárt okoznak az enyhülés ügyének — hangsúlyozza Visnyevszkij.

Szem elől tévesztik korunk legfontosabb realitását — a béke és a haladás szilárd támaszát képező szocialista vilárendszer erejének növekedését, a társadalmi és nemzeti felszabadulásért vívott nemzeti mozgalmak lendületét, a népeknek az „erőpozícióból” történő poltízálás híveivel szembeni erős szembenállást. Végül soron a szembenállás koncepciójának nincsenek távollatai. Ezt jó lenne, ha megértenék a washingtoni stratégák is — állapítja meg végzetül a moszkvai Pravda cikkírója.

A HÉT MARGÓJÁRA

HELSINKI

Három éve, hogy aláírták a helsinki záróokmányt.

Harminchárom európai ország, az Egyesült Államok és Kanada vezető politikusa az európai biztonsági és együttműködési értekezlet közös asztalától az al a meggyőződéssel állt fel 1975. augusztus el-sején, hogy új fejezetet nyitottak a nemzetközi kapcsolat történetében. Azok, akik végigültek a finn fővárosban 1973 júliusában kezdődött tanácskozássorozat vitáit, amelynek csak genfi szakasza ötezer javaslatot tárgyalt, tanúi a legapróbb részleteket is napokig, hetekig vitató tevékenységnek. A hallatlan erőfeszítés terméke a 3 éve született záróokmány.

Amikor az európai kommunista és munkáspártok berlini konferenciájukon a világhelyzetet elemezték, figyelmeztettek arra, hogy a helsinki megállapodások hatékonysága döntő mértékben attól függ: mennyire következetesen teljesítik a részt vevő államok a jóváhagyott ajánlásokat. Az amerikai külpolitika megmerevedése, a szovjetellenesség erősödése, a szocialista országokkal szembeni propaganda megannyi szélsőséges megnyilvánulása is jelzi: a tőkés világ adós maradt ezzel a következetességgel. Az aktivizálódó hidegháborús erők szeretnék elfeledtetni Helsinkit. A velük szembeni határozott fellépés egyetemes emberi érdek.

HIROSIMA

Az 1945. augusztus 6-i hirosimai atombombázás vasárnapi évfordulóján nemcsak a második világháború utolsó halottaira, de a hidegháború első áldozataira is emlékezünk.

A nukleáris fegyverek betiltásáért folyó harc világ-napja idén egyben a nemzetközi akcióhét kezdete is.

Olyan időszakban kerül sor rá, amikor az amerikai hidegháborús körök megújuló támadásokat intéznek a Szovjetunió ellen, a Fehér Ház pedig döntéseivel súlyosan megsejtí Helsinkit. Ebben a helyzetben különös fontossága van a békeszerető erők mozgósításának.

Szovjet értékelés a Kínában zajló politikai tisztogatásokról

A Zsenmin Zsipaó és más kínai lapok legutóbbi cikksorozataiból ítélve nem fejlődött be, sőt a jelek szerint tovább éleződik a tisztogatási kampány Kínában, bár a négyek csoportjának félrelátása óta csaknem két esztendő telt el.

Teng Hsziao-ping, a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának és az államtanácsnak az alelnöke a hadseregben folytatott politikai munkával foglalkozó legutóbbi országos tanácskozáson kijelentette, hogy „Lin Piao bírálata nélkül nem lehet a négyeket bírálni”.

A napokban a kínai hadsereg lapja, a *Csiefangcsün Pao* egyik cikkében rámutatott, hogy a dolgokat, vagyis a tisztogatás menetét felül kell vizsgálni, mert nem lehet tudni, milyen intézmények maradtak mentesek *Lin Piao* és a négyek befolyásától. A lap szerint az újabb tisztogatásban valamennyi pártbizottságnak részt kell vennie. Ha nem így történne — figyelmeztet a lap

—, meg kell vizsgálni, vajon a pártbizottságok a helyes irányt követik-e, és nincsenek-e még mindig „megfertőzve” *Lin Piao*nak és a négyek bandájának eszméitől.

A kommentár a továbbiakban megállapítja, hogy a kínai felső vezetésben folyó belviláglások újabb szakaszának jelei mutatkoznak. Az egyik jel arra utal, hogy megindult a harc a hadsereg megnyeréséért. Pekingi megfigyelők szerint a hadsereg politikai főcsoportfőnökségéből el akarják távolítani a *Teng Hsziao-ping*-nek, valamint a politikai főcsoport főnökének, *Vej Kuo-csing*nek nem tetsző személyeket. Ez ellen egyébként az előbb említett országos katonai tanácskozáson *Hua Kuo-feng* és *Je Csien-jing* is tiltakozását fejezte ki.

A tények tehát távolról sem támasztják alá azokat a pekingi szólásokat, amelyek szerint a kínai társadalomban és a vezető rétegben már megteremtették az egységet és az összeforrottságot.

Az amerikai kormány a minimumra csökkentette a Szovjetunióval

Hodding Carter, az Egyesült Államok külügyminisztériumának szóvivője bejelentette, hogy a Carter-kormány a minimumra csökkentte hivatalos kapcsolatait a Szovjetunióval. A szóvivő elmondta, hogy a stratégiai fegyverkorlátozásról folyó tárgyalásokat kivéve a kormány esetenként fogja meg tárgyalni, hozzájárul-e magas rangú amerikai személyiségek szovjetunióbeli látogatásához.

A döntést *Hodding Carter* azzal próbálta megokolni, hogy a közelmúltban bíróság elé állított szovjet személyek elítélése, valamint két amerikai újságíró perbefogása — úgy mond — megromította a kétoldalú kapcsolatok légkörét.

Emlékeztet, hogy az amerikai kormány a kémkedésért és államellenes tevékenységért elítélt személyek pere idején, az emberi jogok védelme ürügyén ismételtelen beavatkozott a Szovjetunió belügyeibe. Két amerikai lap tudósított pedig — amint arról beszámoltunk — azért ítéltek pénzbüntetésre, mert rágal-mazó híreket közöltek a Szovjetunióról.

Hodding Carter a kormány döntését ismertetve kifejtette, hogy a látogatások korlátozá-

sára vonatkozó rendelkezés mindaddig érvényben marad, „amíg a politikai légkör meg nem enyhül”. Egyúttal közölte, hogy a döntés értelmében lemondták *Simons* lakásügyi és városfejlesztési miniszter-helyettes augusztus első felére tervezett moszkvai látogatását.

A két fél között létrejött megállapodás alapján július közepén Moszkvában meg kellett volna tartani a szovjet-amerikai tudományos-műszaki együttműködési vegyes bizottság hatodik ülését. A moszkvai amerikai nagykövetség azonban közölte az illetékes szovjet szervekkel, hogy az Egyesült Államok elnöke nem engedélyezte tudományos és műszaki tanácsadójának, valamint az általa vezetett küldöttségnek az ülésszakon való részvételt.

Az amerikai fél egyoldalúan megakadályozta az ülésszak megtartását. Ez kétségtelenül károsan hat a szovjet-amerikai tudományos-műszaki kapcsolatokra.

A vegyes bizottság szovjet tagozatának képviselői az ülésszak időpontjának feltételekhez való kötését a Szovjetunió belügyeibe való megengedhetetlen beavatkozásként visszautasították.

VILÁGHÍRADO

Peking területi igényei

Új témát iktatott műsorába a pekingi televízió. Június elejétől minden este hét órától sugározza a Dél-Kínában, a vietnámi—kínai határ közelében készített szívet facsaró filmeket a Vietnámból kitelepült hoákrol. E filmek készítőinek eddig könnyű dolguk volt, mert a pekingi úgynökök által megfélemlített hoák érzés-számra lépték át a vietnámi—kínai határt. Most nehezebb lesz a feladatuk, mivel július 12-én maga a pekingi kormány adott ki rendeletet a hoák befogadásának korlátozásáról.

A pekingi televízió nézői piszkos rongyokba öltözött hazatelepültek „panaszainak” áradatát hallgathatják. *Knut-Rainer Balthe*l újságíró nemrégén járt a Vietnámi Szocialista Köztársaság északi vasúti határállomáson, *Dong Dang*-ban. Az NDK külpolitikai hetilapjában, a *Horizont*-ban közölt tudósításában megírta, hogy a VSZK határ- és vámőrei udvariasan és gyorsan állítják ki a Kínába hazatérő hoák kiutazási okmányait, s a távozók a legkülönbözőbb ingóságokat — háztartási eszközöket, ke-rekpárjaikat, mopedjeiket, ventilátorait — viszik magukkal. A vietnámi hatóságok lovaskocsikat bocsátanak a távozók rendelkezésére, hogy elszállíthassák holmijukat a vasútállomástól a határátelölő helyig. A pekingi televízió nézői viszont mindenüktől megfosztott földönfutókat láthatnak.

Hová tűnhettek ingóságai a határ kínai oldalán? A Kínából visszatért egyik hoá — a

félrevezettek közül már sokan tértek vissza a Vietnámi Szocialista Köztársaságba — elmondta: a kínai hatóságok az áttelepülőkől elveszik a csomagjukat, levétetik jó ruhájukat, és piszkos rongyokat adnak rájuk. Így állítják őket a pekingi televízió filmszeinek kamerái elé.

A félrevezetett hoákat nagy családok éri Kínában. A Vietnámból kivándoroltak nagy részét — írta *David Bonovia* a hongkongi *Far Eastern Economic Review*-ban — állami gazdaságokban helyezik el Hainan szigetén és *Kuantung* tartományban, s ott munkára fogják őket. Am mindenekelőtt átnevelésben részesülnek. Az AFP hírügynökség pekingi tudósítója a *Khuangszi* tartománybeli *Vumin* állami gazdaságban találkozott a Vietnámból kivándoroltak egy csoportjával, s megtudta, hogy a hazatérteknek, politikai oktatás-ban kell részt venniük. Az oktatás legfontosabb anyaga *Hua Kuo-feng* elnöknek az Országos Népi Gyűlésen elhangzott beszéde.

A pekingi hatóságok a hoák körül csoport színjáték kulisszái mögött nagyszabású zavart keltenek a Vietnámi Szocialista Köztársaságnak a Kínával határos tartományaiban. A VSZK-ban élő csaknem kétmillió kínai nemzetiségűből háromszázezer a Kínával határos északi tartományban telepedett le. Egyik népes, 150 ezres csoportjuk *Quang Ninh* tartományban él. Ezekben a tartományokban a pekingi hatóságok úgynökei nemcsak a hoá-

kat, hanem más nemzetiségűeket — a meokat, daokat és nungokat — is Vietnámból elhagyására, a vietnámi hatóságokkal szembeni fellépésre próbálták rávenni.

A határ menti tartományokban előidézett nyugtalanság közepette — mint a *Vietnam Hangja* egyik július eleji adásában közölte — a kínai fegyveres erők jogtalanul megszállták a Kínával több mint 500 kilométer hosszúságban határos *Cao Bang* tartomány 90 különböző részét. E vállalkozás során több ezer kínai lépte át a vietnámi határt és rendezkedett be *Bao Lac* járásban és a tartomány más részein. A Vietnámba átdobott kínaiakat azt a megbízatást kapták Pekingből, hogy erőszakosan lépjenek fel a határ közelében élő vietnámiakkal szemben. Erőszakoskodásaik során sok vietnámit súlyosan megsebesítettek.

Az erőszakos behatolásokkal a pekingi vezetés arra akarja kényszeríteni a VSZK kormányt, hogy ismerje el a kínai fennhatóságot a határterületek felett. A világ közvéleményének figyelmét nem kerülheti el, hogy a kínai sajtó a VSZK *Cao Bang* tartományát kínai területként tünteti fel. Az 1200 kilométer hosszú kínai—vietnámi határ egyes részekén nincs pontosan kijelölve. Ezt egy jó ideje a vietnámi vezetők sem tartották szükségesnek, de az utóbbi időben a Vietnámi Szocialista Köztársaság kormányának többször is javasolta a Kínai Népköztársaság kormányának, hogy húzzák meg a pontos közös határ vonalat, ahogyan ez 1977 júliusában Laosz és Vietnam között is megtörtént. Az AFP francia hírügynökség egyik tudósítójának értesülése szerint a VSZK többször is indígyanyozta: Kína fogadja el a vietnámi francia gyarmati hatóságok és a Mandzsú-dinasztia képviselői

A társas baráti kapcsolatok és a bűnözés

Az ember személyiségének kifejlődésében jelentős szerepe van a személyes környezetnek. E környezet legfontosabb hatása egyrészt a család, amelynek szerepével kapcsolatban már foglalkoztunk. Emellett azonban nem hanyagolható el azoknak a környezeti csoportoknak a szerepe sem, amelyekhez az emberek — létező társadalmiságából eredően — társas kapcsolatok kialakítása céljából, önkéntes elhatározás alapján csatlakoznak.

Ilyen csoportok: a baráti körök, az iskolai, munkahelyi közösségek.

Az önkéntes választás döntően érzelmi okokra vezethető vissza, kisebb mértékben pedig értelmi megfontolások is szerepet játszanak.

Az egyes emberek hasonló gondolatviláguk, erkölcsi normáik meg egyezése, közös megoldandó problémáik, azonos életfelfogásuk következtében kötnek egymással barátságot.

Ahol ezek az elemek szerepet nem játszanak a baráti kör megválasztásában, ott feltétlenül valamilyen egyéni érdek húzódik meg, amelyet az egyén csak az adott közösségen belül valósíthat meg. Hiszen senki sem érzi jól magát az egyéniségtől eltérő, erkölcsi normáival ellentétes idegen környezetben.

A társadalom életében a baráti, társas kapcsolatoknak (az említett csoportoknak) nagy a jelentősége. Ezek a csoportok a társadalmi hatásokat, ismereteket, szabályokat megszűrik, s átálakítva adják át az egyén számára, tehát közvetítő szerepet játszanak az ember és a társadalom egésze között. A közvetítés mikéntjétől függ többek között az, hogyan illeszkedik be az egyén a társadalomba. Amennyiben a baráti közösség nem a társadalom által elismert és helyesnek tartott erkölcsi elveket vall magáénak és követi, a külső hatások megszűrése is ennek megfelelően történik, a baráti kör egyedeinek magatartása is a helytelen szemléletet és gondolkodásmódot tükrözi.

A baráti kapcsolatok létesítésének döntően érzelmi okai vannak, s az érzelmi kapcsolat az alapja annak, hogy a személyiség fejlődését a baráti kör helyes, vagy helytelen irányba tudja-e terelni. A baráti körnek mindig van valamilyen célja. Ne gondoljunk itt mindig holmi előre megfogalmazott, nagy jelentőségű célra, hiszen az együttes szórakozás, sportolás, vagy egyszerűen a beszélgetés is célként fogható fel, a szabad idő hasznos és kellemes eltöltésének céljaként. Egyes csoportok azonban gyakran társadalomellenes célt tűznek ki maguk elé, például azt, hogy bűncselekmények útján pénzt szerezzenek szórakozási költségeik fedezésére. Amennyiben a baráti kör célja és az egyén célja nem esik egybe, tehát az egyén számára semmit nem nyújt a közösség, a kapcsolatok lazulnak, majd megszakadnak.

A gyerekkor kezdetén általában a családi hatások a meghatározóak, a későbbiekben azonban egyre jobban előtérbe kerülnek a társas, baráti kapcsolatok. Ezeknek a mélyvése, erőssége igen eltérő lehet, s ettől függően az egyénre gyakorolt hatás is széles skálán mozog.

A társas, baráti kapcsolatok azonban nemcsak a személyiséget alakítják, hanem a bűncselekmények elkövetésében is szerepet játszanak.

Az azonos gondolatvilággal, erkölcsi elvekkel rendelkező emberek gyakran követnek el együtt bűncselekményt. A társas bűnelkövetés társadalmi veszélyessége általában nagyobb, ezért a büntető törvénykönyv sok bűncsele-

ménynél minősített esetként, másutt pedig minősítő körülményként értékeli, és súlyosabb büntetéssel fenyegeti az ilyen elkövetést. Több személy bűncselekmény elkövetésére vállalkozva alaposabb előkészítő tevékenységre képes és a végrehajtásnál is az „együttes munka” könnyebb és eredményesebb lehet.

Indokolt tehát, hogy a társadalomra fokozott veszélyt jelentő társas elkövetési módokat a törvény szigorúbb büntetéssel fenyegetse.

A felnőttkori és a fiatalkori bűnözésen belül is jelentős hányadot képvisel a társas, csoportos bűnözés. Az aránya a fiatalkorúak között magasabb, amelynek oka a fiatalkorúak önállósulási, hatalmi törekvé-

seiben keresendő. A fiatalokban erősen él az a vágy, hogy felnőttek tekintsék őket, s fontosságukat mindenki elismerje. Amennyiben a kívánt elismerés elmarad, kisebbségi érzésüket igyekeznek együttes fellépéssel, társadalmilag káros magatartással ellensúlyozni. A fiatalkorúak csoportosulási erőt jelentenek és alkalmasak a kisebbségi érzés visszaszorítására. Ez az említett elismertései szándék kezdetben csupán egyéniségük hangsúlyozásában, kirívó öltözködésekben, hangosabb beszédben jelentkezik, később már felvetődik mások, a felnőttek megbotránkoztatásának, „megnevelésének” és a könnyű pénzszerezés módjainak a gondolata is.

Az 1976. évi statisztikai adatok szerint a jogerősen elítélt férfiak 18—29 évig terjedő korcsoportja az említett évben, az összesen elkövetett 57 091 bűncselekményből 27 804-et, tehát annak 50 százalékát, ezen belül bűncselekmények szerint a garázdaságok 70 százalékát, a társadalmi tulajdon elleni lopások 56 százalékát, a személyek javait károsító lopásoknak pedig 70 százalékát — tehát azok jelentősebb hányadát — követte el.

A társas bűnözésnél az elkövető felelősségérzete — éppen a közös elkövetés miatt — jelentősen csökken.

A közösséget alkotók személyisége az együttes elkövetésnél háttérbe szorul, a közös akarat-elhatározás érvényesül, amelyből legfeljebb a vezető szerepe és személyisége emelkedik ki.

A vezér szerepe döntő a tagok magatartásának befolyásolásában, mert a tekintélytisztetlet (amely általában a többiekét meghaladó erején, s ritkábban kiemelkedő értelmiségén alapul) szavainak hitelt ad és parancsainak teljesítését biztosítja.

Az egyén a társas elkövetésnél nem érzi úgy cselekményének súlyát, hiszen csak részecskélményt valósít meg, esetleg olyan részecskélményt hajt végre, amelynek önmagában esetleg nem is lenne társadalomra veszélyessége. Az együttes fellépés hatalmat, erőt ad az elkövetőknek, a sértettet pedig megfélemlíti.

Egy esti sétáló négy-öt személy által történő bántalmazásában például az elkövetők „csak” egy-egy pofonnal vagy rúgással vesznek részt, ami az egyéni felelősségtudat szempontjából nem is sok, mégis, az eredmény esetleg: a sértett a bántalmazás következtében meghal. A csoportos bűnelkövetésnek így gyakran olyan eredmények is bekövetkeznek, amelyet a tagok egyike sem kívánt, sőt magát a cselekményt egyes tagok még az elkövetés pillanatában is helytelenítették, s erkölcsileg maguk is elítélték. Talán furcsán hangzik ez a megállapítás, hiszen, ha valaki helyteleníti a cselekményt, miért vesz mégis részt annak megvalósításában? Erre magyarázatként a csoport összetartó eleme, a tagok egymás iránti szolidaritása szolgál. Egyesek a személyiségükkel ellentétes cselekményeket követnek el, mert erősebb bennük a szolidaritás (együttértartozás) érzése, nem akarnak eltérni a többségi állásponttól, vagy nincs bátorságuk az ellentétes döntés mellett sikraszállni. Tisztaban vannak azzal, hogy cselekményük a társadalomra veszélyes, az együttélés szabályai-val ellentétes, mégis, a döntés pillanatában az együttes cselekvést választják. Ebben természetesen nagy szerepe van a tagokat a baráti körhöz fűző érzelmi kapcsolatnak is. A baráti körben jól érzi magát az ember, s úgy véli, társaságukat elveszíti, ha nem az ő szabályainak megfelelően viselkedik. A legjobb esetben megvetik és nem állnak szóba vele, de elkényeztetik, hogy meg is verik, s állandó zaklatásnak tesznek kitéve.

A csoportos bűnözés legalább három személy együttes bűnelkövetését jelenti, jellegzetessége, hogy az egyes elkövetők magatartása kölcsönösen befolyásolja egymás magatartását.

Az egyes tagok személyisége a csoporttársakkal való közös érintkezés hatására formálódik, s kialakulnak közös magatartási szabályaik, megerősödik bennük az együvértartozás tudata.

Hogy milyen befolyásoló szerepe van a baráti körnek egy bűncselekmény elkövetésében, azt az alábbi eset is szemlélteti.

G. Péter fiatalkorú gyakran lejárt a térre, ahol a környékbeli fiúk minden este összegyűltek kártyázni, közös szórakozásuk tervét megbeszélte. G. Péter örült annak, hogy a nála idősebbek társaságukba befogadják, egyenrangúnak tekintik, s olyan szórakozóhelyekre is velük mehet, ahová a fiatal kora miatt egyébként be sem engednék. A főnök szavára a pincérek sem akadékoskodtak, mert K. I.-t olyannak ismerték, aki egy kis verekedés kedvéért nem megy a szomszédba. A számolat mindig a főnök fizette, s az G. Péter előtt is nyilvánvalóvá vált, hogy nem munkával szerzett pénzből, mert K. I. nem győzte hangsúlyozni, hogy a rendszeres munkavégzést megerősítőnek és egészségellenesnek tartja. A főnök körül csoportosuló törzstagokból (hatból) csak háromnak volt munkahelye. Egy este a megbeszélés alkalmával szóba került, hogy pénzt kellene szerezni, mert fogytán van. Elhatározták, hogy éjjel a főnök által ismert TÚZÉP-telephelyről, ahol egyébként egy süket ór teljesít szolgálatot, építőanyagot lopnak, amit majd magánépítkezéseknél értékesítenek.

G. Péter úgy érezte, hogy gyávának tartanak, s csak lejártnak magát a többiek előtt, ha most vonakodna az efféle pénzszerezésben részt venni, különösen, amikor a főnök megiszteltetéséért őt is beosztotta az akció részvevői közé. Szerencsére „csak” azt a feladatot kapta, hogy őrködjön a szállítószék szükséges furgon ellopásánál, illetve a kerítésnél, amikor a többiek benn vannak elfoglalva. A legsimábban ment minden. A szerzett parkettát berakták a kocsiba és sietve elhajtottak, mert az öt időközben mégis észrevette őket és lármát csapott. A lopott kocsit vezetése nem volt könnyű feladat. Útközben egy arra haladó rendőrájór fel is figyelt a bizonytalan vezetésre és ittasságra gyanakodva utánuk indult. Ezt észrevéve a gépkocsivezető gyorsí-

tott, eközben azonban a kocsi megcsúszott, felrohant a járdára és elütötte a kutyáját sértőtató Z. I.-t, aki a baleset következtében meghalt.

Nem szándékunk az említett jogeset részletes boncolgatása, hiszen nyilvánvaló, hogy G. Péter esetében a baráti kör megválasztása nem volt szerencsés, azok hatása őt is bűncselekmény elkövetésére sodorta. G. Péter örököségi tevékenysége a lopásnál semmivel sem minősül enyhébbnek társai cselekményénél. A különböző részecskélmények szerkesztésével kiegészítették egymást, az egyes elkövetők tervszerűen működtek közre a bűncselekmény teljes megvalósításánál. A járókelő halálát egyikük sem kívánta, mégis, a fejevesztett menekülés, a leleplezéstől való félelem az esetek többségében szinte törvényszerűen együttjár az ilyen, vagy ehhez hasonló eredmény bekövetkezésével.

A csoporttagok közötti kapcsolat lehet érzelmileg megalapozott, tartós, vagy átmeneti, felszínes.

Büntetőjogi szempontból különös jelentőségük azoknak a csoportoknak van, amelyeknek tagjait tartós érzelmi (baráti) kapocs fűzi össze, s kifejezetten bűncselekmények elkövetésére jöttek létre.

Ezeknél a csoporttagoknál az egész kapcsolatrendszer megszüntetésére, s olyan új kapcsolatok létesítésére, baráti körre lenne szükség, amely a társadalmilag elismert, helyes magatartásformát tükrözi, s a személyiség fejlődését is ebbe az irányba képes terelni.

Hazánkban a szervezett bűnözésnek nincsenek meg a létfeltételei. Társadalmi rendünk garancia arra, hogy bűnbándó (mint például a maffia) ne alakuljanak ki. Szót kell azonban ejtenünk a társadalmi követelményekkel tudatosan szembehalazkodó, erkölcsileg gátlástalan, erőszakos személyek csoportosulásairól, a galérikról.

Ezek tagjai elsősorban a fiatalkorúak közül kerülnek ki, a fiatalkorúakban levő társulási vágy megnyilatkozásának vadhajtsái. Nem kifejezetten bűncselekmények elkövetésére jönnek létre, hanem a játékszadózó, szórakozó csoporttól jutnak el a bűnözéshez. A csoport a vezér személyiségének, tekintélyének elismerése mellett, annak befolyására jut el ahhoz, hogy szükségleteit törvényellenes módon elégítse ki.

A galériatagok kialakult, helytelen erkölcsi felfogásának megváltoztatása, a helyes magatartásformákkal történő helyettesítése igen nehéz feladat, amit a visszaesők száma is mutat. A fiatalkorú bűnelkövetők mintegy 15 százaléka még a fiatalkor határán belül ismételtén követ el bűncselekményt.

A visszaesők számának csökkentése a nevelés színvonalának javításával, az elítéltek jobb utógondozásával valósítható meg. Az utógondozás keretében fokozott gondot kell fordítani az elítélt baráti kapcsolatainak ellenőrzésére, mert a rossz baráti társaság befolyása — különösen a fiatalkorúaknál — újból bűncselekmény elkövetéséhez vezethet.

dr. L. Gy.

A Heti Híradó XXII. évfolyam, 28. számában megjelent keresztrefelvény helyes megfajlítása a következő:

... Csak egy méh rászállt a kezemre, és az egyik vége nem volt szigetelve

Könyvjutalmat nyertek: Kovács László elítélt, Vác; Szabó Ferenc elítélt, Balassagyarmat; Patkó István elítélt, Kálcsa; Varga Zoltán elítélt, Márianosztra; Ferenczi György elítélt, Sátoraljaújhely.

Figyelmeztető ítélet

Szilágyi Barna egy év 10 hónapi szabadságvesztés büntetését Állampusztán, szigorított börtön fokozatban tölti.

A közös brigádban dolgozott. Mivel több gyermeke van, kérte, helyezték át az állattenyésztésbe, hogy anyagilag jobban tudja családját segíteni. Az állattenyésztésben nehezebb a munka, de a kereset ennek megfelelően magasabb.

Szilágyi Barna új munkahelyén feladatát rendkívül hanyagul végezte, nem gondozta az állatokat. Rövid idő után le kellett váltani, s újra a közös brigádba helyezték.

A nyári időszakban, de különösen most, amikor a szélsőséges időjárás következtében a mezőgazdaságban a munkák torlódtak, nagyon sok a tennivaló, minden munkák kére szükség van.

Gazdaságainkban, így Állampusztán is, az elítéltek döntő többsége érzi munkájának jelentőségét, becsülettel dolgozik. Többek között ennek köszönhető, hogy a korábbi lemaradásokat fokozatosan sikerül behozni.

Szilágyi Barna viszont sem az állattenyésztésben, sem a közös brigádban nem akart rendszeresen dolgozni. Kérte más intézetbe való szállítást is. Érthetően nem engedélyezték, éppen a fent említett okok miatt. Ekkor betegséget színlelt, így próbált meg kibújni a munkavégzés alól. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy egészséges, nincs semmi baja.

Az intézet parancsnoka húsz nap szigorított magán-elzárással fenyegette meg.

Szilágyi önfeljusgára jellemző, hogy a fegyelmi zárkán is kijelentette a felügyeletnek: ha nem szállítják el, összetöri a zárka berendezését.

Soltán július 24-én a fogdán a mosdót a falból kitépte és összetörte.

Társadalmi tulajdon szándékos rongálása miatt feljelentették az ügyészség. A Kalocsai Járásbíróság július 28-án ítéletet hozott: Szilágyi Barnát három hónapi szabadságvesztésre ítélte, amelyet Állampusztán kell letöltenie.

— ZIMM —

NEM CSAK „BALHÉ”!

Az esztergomi büntetésvégrehajtási intézetben fogva tartott három fiatalember — a 25 éves Hegedűs Szilveszter, a 22 éves Csömör Emil és a 26 éves Olaj Ernő — döbbenetesen vette tudomásul a közelmúltban az ügyükben hozott bírósági ítéletet. Tettestársak, többek által elkövetett erőszakos nemi közösülés büntetésben vétkesek, amelyet a bíróság az első fokú eljárás során — az íménti sorrendben — kilenc-kilenc, illetve hat év börtönbüntetést szabott ki rájuk.

Ha az ember ilyen jellegű bűncselekményről hall, mindjárt a klasszikus változat jut az eszébe: egy-egy védtelen nőt, valamilyen félreeső helyen egy vagy több férfi megtámad, megerőszakolja, esetleg ki is rabolja. Manapság nem ez az eset a tipikus. Az ilyen cselekmény kezdődhet ártatlannak tűnő, inkább csak kis kalandokat ígérő eseményekkel: országút menti autóstoppolással, presszóban, szórakozóhelyeken történő feleltelen ismerkedésekkel stb. Sokszor a sértett felelőssége, illetőleg felelőtlensége batorítja fel az elkövetőt tettére.

Ha így áll a dolog, akkor miért a szigorú ítélet? — tetheti fel bárki a kérdést, hiszen akkor vessen magára az, akivel ilyesmi megesik. A dolog természetesen nem ilyen egyszerű. Igaz, a felnőtt embernek saját ügye, hogy kivel, milyen formában létesít szexuális kapcsolatot; ezt részben írott, de nagyobb részt íratlan, morális szabályok rögzítik. Büntető törvény vonatkoznak viszont a fiatalkorúak megrontására, s korra való tekintet nélkül, az erőszakra. A utóbbról van szó a három fiatalember esetében is.

Hegedűs Szilveszter, Csömör Emil, Olaj Ernő és még egy társuk ismerték ugyan egymást, de még csak szorosabb barátság sem volt közöttük. Ez év január 30-án este Tata-bányán, a Jubileum étteremben szórakoztak, táncoltak valamennyien. Itt találkoztak a 16 éves H. Máriával, a későbbi sértettel, akit szinte valamennyien már korábbról ismertek. Felkérték táncolni, s odahívták az asztaltársaságukba. Amikor a szórakozást befejezték, úgy határoztak, hogy mindannyian Csömör Emilhez mennek, ott töltik majd az éjszaka hátralévő részét. Csömör Emil szülei lakásának egyik szobájában lakott élettársával, aki szintén velük volt.

A kis szobában Hegedűs Szilveszter egyértelmű cselekvésre szólította fel a velük

érkezett fiatal lányt; ő azonban azt mondta, hogy bárkivel hajlandó, csak Csömörrel és Hegedűssel nem! Hegedűs nem teketóriázott sokat, lelúzt a lány ruháit és a többiek jelenlétében közösült vele. Utána hasonlóképpen cselekedett Olaj Ernő is.

További részleteket mellőzve az történt, hogy H. Máriát másnap is ott tartották és ténykedésükhöz — élettársra tiltakozása ellenére — csatlakozott Csömör Emil is. Elmondásuk szerint a lány túlzottan nem tiltakozott az ellen, amit tettek vele, csupán személy szerinti kifogásai voltak, de durva bántalmazással és erőszakkal kényszerítették arra, hogy többnyire az es ügy történéjek, ahogy ők akarják. Mindezeknek csendes szemlélője csak egyik társuk maradt, aki azt mondta, hogy H. Mária egyik barátjával jár és arra való tekintettel ő nem hajlandó három másik társát követni.

A történeteknek másnap délután Csömör Emil anyja és sógora vetett véget, akik a lakásba hazaérkezve „elzavarták a lányt” — mondják a fiatalemberek.

H. Mária nem hagyta ennyiben a dolgot: feljelentést tett ellenük, s az eseményt követő rövid időn belül mindhármat letartóztatták.

Kik és milyen emberek lehetnek azok, akik ilyen cselekedetre képesek? — merül fel az emberben a kérdés. Hegedűs Szilveszter 8 általános iskolát végzett, szakmai képeztetés sincsen; eddig huszonegy munkahelye volt. Háromszor volt büntetve: lopásért, orgazdaságért és hivatalos személy elleni erőszakért.

Csömör Emilnek hat általános iskolai végzettsége van, hat éves korától többnyire intézetben nevelkedett. Ő sem először állt a bíróság előtt: lopásért, betörésért, orgazdaságért bünteték meg régebben. Legutóbb 1978. január 9-én szabadult a börtönből, február eleji letartóztatásakor még nem volt munkahelye.

A harmadrendű vádlott, Olaj Ernő az általános iskola elvégzése után két évig ipar-, majd újabb két évig zeneiskolába járt. (Az utóbbi kettő közül egyiket sem fejezte be.) Tizenhat éves kora óta dolgozik, eddig 8 munkahelye volt.

Mint a bevezetőben arról már szó volt, mindhármuk megdöbbentek a súlyos ítélet hallatán; ők amolyan „jelentéktelen balhé”-nak fogták fel a történeteket, ezekbe sem jutott, hogy ennek ilyen következményei lehetnek.

D. K.

Jelentés a földekről

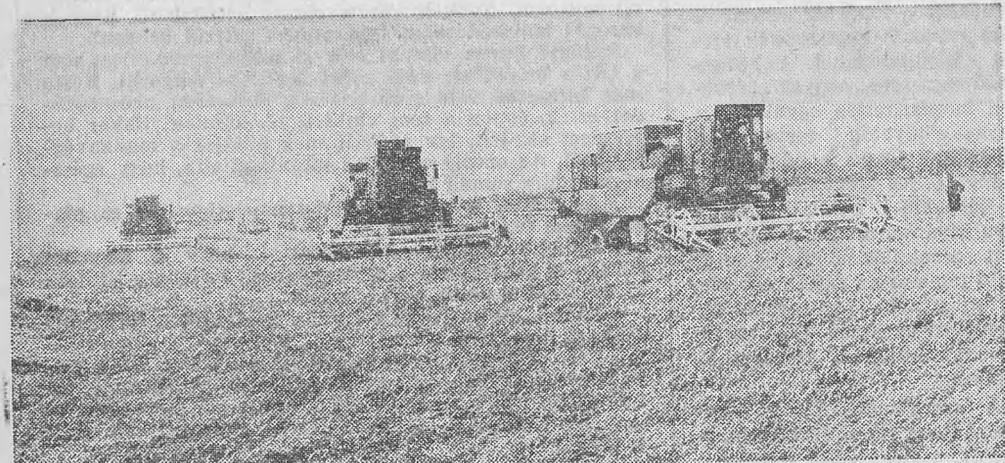
Állampuszta, Pálhalma befejezte az aratást

Baracsán tovább tart a küzdelem

Az elmúlt hetekben az ország figyelme a mezőgazdaságra irányult, arra a drámai küzdelemre, amelyet az aratók vívtak az időjárás viszontagságaival. Hosszú évek óta soha ilyen nagy mennyiségű csapadék — mint idén az aratás idején

súlyozni szeretném, hogy a többség kiválóan helyt állt. Július 31-én, hétfőn a délutáni órákban telefonon hívta fel szerkesztőségünket az Állampuszti Célgazdaság főagronómus. — Örömmel közölhetem a szerkesztőség, hogy a mai

— Hét kombájnnak van. Négy vágja a búzát, három a borsóbetakarításon dolgozik. Pálhalmától kértünk segítséget... Baracsán jártam, amikor az őszi árpa betakarítását megkezdtek. Akkor sütött a nap, a kombájnok a vizes ta-

nem hullott. Mint arról előző számainkban már beszámoltunk, tovább nehezítette a helyzetet az esőzések követő vihar is. A gabonák túlnyomó többsége megdőlt. A kombájnokokat hiába szerelték fel kalászemelővel, a mély talajon megcsúsznak. A gabona, az ország kenyérének betakarítása így a tervezettnél hosszabb ideig tart. Nézzük a legfrissebb jelentéseket!

Állampuszta

A repülőter talaja is vizes, sáros. A gép pilótája a szokásosnál is erősebben túráztatja a motort. Hosszú futás után emelkedünk fel. Száz méter magasságból repülünk el a gyümölcsfeldolgozó felett, majd balra dőlve fordulunk rá az egyik aratási táblára. Alattunk jól látszanak a KLAAS-Dominátor kombájnok. Az utolsó részt vágják. A learatott táblákon a RABA-STEIGER-ek szántják a tarlót. Távolabb búzával rakott gépkocsik igyekeznek a magtárba.

Színes, mozgalmas a határ. A gyümölcsös felett húzunk fel. Különleges géppel szedik a meggyet: egy fa termését tíz másodperc alatt lerázza. A szőlőben is dolgoznak, a paprikaföldön pedig gyomirtást végeznek. Nagyzum!

— A napos, száraz idő minden percét ki kell használni — tájékoztatott leszállásunk után a gazdaság főagronómus. — Az időjárás következtében torlódtak a munkák, de fokozott szervezettséggel sikerült a több napos kiesést bepótolni.

— Milyen a munkafegyver?

— Az elítéltek többsége érzi munkája fontosságát és ennek megfelelően becsületesen dolgozik. A teljes képhez tartozik, hogy akadtak olyanok is, akik a munkát megtagadták, vagy egyéb okokra, betegség, színlelésre hivatkozva megpróbálták kibújni. Hang-

napon 1734 hektár területen az őszi búza aratását befejezték. Az átlagtermés hektáronként 52 mázsa felett lesz.

Pálhalma

— Tizenkét napra terveztük a gabona betakarítását. Három napot csúszunk az esők miatt — mondotta a Pálhalmi Célgazdaság parancsnokának általános helyettese. — Milyen termés várható? — Hektáronként ötvenkét mázsára számítottunk. Az ismert okok miatt ötven kilóval kevesebbet tudunk betakarítani.

— A járás többi gazdaságaihoz viszonyítva ez jónak mondható?

— Öt-hat mázsával többet termeltünk hektáronként.

— Hogyan értékel a betakarításban részt vevő elítéltek munkáját?

— Jól dolgoztak. Az utolsó napokban, július 23-tól 29-ig teljes erőbedobással végeztek az aratást. Szombaton este azonban heves vihar tört ki Pálházán is. 10–27 milliméter csapadék hullott. Vasárnap állandó készenlétben állunk, de a gépek a mély talajon nem tudtak elindulni. Hétfőn egész nap dolgoztunk, kedden befejeztük a gazdaság eddigi történetének legnagyobb, legnehezebb aratását.

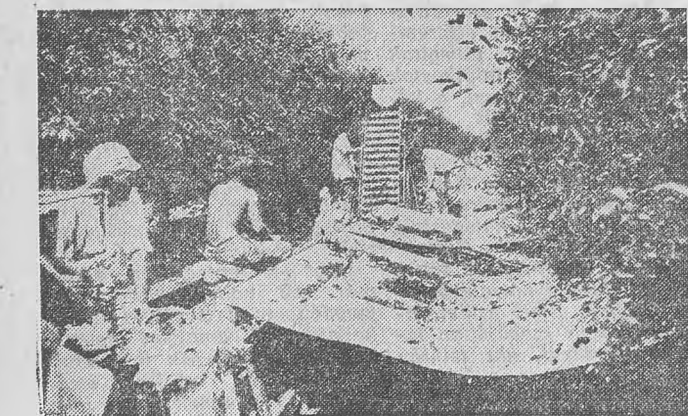
— További tervek?

— Kedd reggel három kombájnt szerelőkkel együtt Baracsára küldtünk. Nehéz helyzetben vannak. Segítünk!

Baracska

— Nagyon nehéz helyzetben vagyunk. Több mint tíz napja kezdjük meg a búza aratását. Az időjárásra egyszerűen nem lehet szavakat találni. Vihar vihart követ. Szombat éjszaka itéletidő volt — mondotta a baracscai gazdaság vezetője.

— Hány kombájnt dolgozik a földeken?

Lehetetlen leírni, talán nehez is kifejezni, mit éreztem, amikor a főnök bejelentette, hogy a rajzterem két hétre leáll, mert az üzem karbantartása miatt senki nem jöhet be dolgozni.

Az első nap ugyanúgy ébredtem, mint máskor, sőt, elárulom, én évek óta fél ótkor fent vagyok, ahogy belém rögződött... Holott fél hétre járok dolgozni... de valahogy minden olyan megszokottá vált. Amikor az első nap nem tudtam a rossz idő miatt magammal mit kezdeni, kitakarítottam, megfőztem, de még mindig csak tizenegy óra volt... Kétségbeesítő! Gyereink az asztalra a Neumann... Vettem ugyanis a gyár boltjában tíz méter szádaanyagot nekiálltam szádalbúzókat és szoknyákat varrni... Valamit csak kell csinálni!

Szabadságon

Nyolcszáz forintot kerestem két nap alatt... Megtejszett a dolog, elvégre tizenhátezer forint törleszteni valóm van, valahogy egyenesbe kellene jönni anyagiilag! Lementem a boltunkba és vettem fehér farmeranyagot... Hetven forint métere, de utalványra negyvenkettő. Dívát a farmer, de én eddig még nem varrtam otthon nadrágot... Hogy is nézett ki annak a munkanadrágnak a szabása... Vissza-pergettem három évet... Egyes fázis... fehérszabás körülvarrás és szűkítő... Kettes fázis... zsebbeépítés... és így tovább... Most maszek butikosnak varrtam és utólagos ezer köszönetet mondok Illés vezetőnőnek, Vargacs úrnak, Farkas úrnak, és minden másnak, aki annak idején „piszkált”, hogy megtanított „minőséget” is gyártani. Mert, ami elment a munkaruhánál (?) azt a maszek nem venné át... Hej, pedig de sokat vitakoztam, amikor visszakaptam a javítást még gépes koromban, és mint szalagvezető, sokat piszkáltam én is a gépeimet... Ezért írom e cikket... Erdemes megtanulni varrni becsületesen... Hatezer forintot tudtam ledolgozni „maszkeolással” a törleszteni valóból.

Weissberg Gertrud

Börzsöny Vegyipari Vállalat

Remek első félév

Márianosztrán a munkáltatás 1978-tól — ez az első teljes év — önállóan folyik. Az önállóság minden formája kedvező lehetőség: lehet bizonyítani és egyben a felelősség is egyértelmű. Az üzem(ek) vezetői, a fiatal szakember-gárdája és az elített dolgozók egyaránt csak saját munkájukra, teljesítményükre hivatkozhatnak.

Az első félévet ilyen szemszögből megvizsgálva: mindenképpen dicséretes tendenciák érvényesültek. Úgy is lehet mondani: a ma, magában hordozza a még jobb holnapot.

Beszédes számok

A mezőgazdasági kender- és kőcöltygyártás — amely ma még a zárkában folyik — valóban országos igényeket elégít ki. A mezőgazdaság szarvasmarha-tenyésztési programjával összhangban fejlesztik ezt az üzemet, növelik a termelés mennyiségét. Néhány beszédes számadat: 1951-ben 43 tonna, 1970-ben 430 tonna, 1977-ben 630 tonna és végül 1978 első félévében: 357 tonna kötelet gyártottak! Vagyis ma az ország ilyen irányú igényének nyolcvan százalékát ők termelik. A kötélgyártás — beleértve az ipari célra felhasználhatókat — közel 900 tonnára növekedhet évente, amit az 1980-ra elkészülő korszerű üzem képes is lesz előállítani.

Alkalmazkodva a piaci lehetőségekhez, no meg az elített dolgozók képzettségéhez: nagymennyiségben készítenek zsinorokat, bér munkában. Az idén közel 170 tonnányi indul innen útnak: a vevők — többek között Szudán, Líbia, Görögország — teljes megelégedésére.

Világhírű munka

Sokan talán nem is tudják: a híres Adidas labdából 143 ezer darab az elmúlt évben Márianosztrán készült. Az idei első félévben 20 ezer darabbal többet gyártottak, mind a tavalyi termésé fele. Pedig itt valóban minőségi munkára van szükség: egyetlen selejtes darab sem kerülhet ki az üzemből, a végső meőzást a

világhírű cég átvévei végzik el. S az elített dolgozók is büszkék lehetnek arra, hogy a világ minden táján az általuk gyártott labdákkal — focikkal — játsszák ezt a csodálatos sportot. Nagy kár, hogy a magyar labdarúgóknak mégis „nagyon pattognak”, engedetlenkednek ezek a labdák. Mindenestre tudniuk kell: a gyártók nem végeztek rossz munkát...

Emelkedő nyereség

A felsorolt eredményeket a vállalat fiatal főmérnöke minden dicsekvés nélkül tárgyilagosan ismertette. Csatlakozva ehhez a hangnemhez, megállapíthatjuk: jó kezében van a vállalat irányítása. A Börzsöny Vegyipari Vállalat tiszta nyeresége 1975-höz képest közel négyszeresére emelkedett. Ennek hasznát az elítéltek is látják. Például a labdaüzemben a napi norma: fejkenként 2 és fél labda. Az átlagkereset eléri a 2100 forintot, de a legügyesebb szakmunkások bére — persze, ez kiugró fizetés — elérte alkalmanként az ötezer forintot.

Jól élnek tehát Márianosztrán az önállósággal. Nem merész a jóslás, ha megállapítjuk: még nagyon sok jót hallhatunk a szárnyait bontogató vállalatról. Mert — még ráadásaként — ne feledkezzünk meg a Zrínyi Nyomda költészeti üzeméről sem: évente 2–2,5 millió könyvnyomtatvány készül itt, Márianosztrán. Ezek ötven százaléka tankönyv, amelyből sok százezer tanuló gazdagítja ismeretét...

F. T.

SORSVÁZLATOK

A következő nap úgy telt, mint a többi. Börtönnap, börtönmunka, börtönkoszt. Az elítéltek a napi munka fáradalmait után gyorsan keresik az ágyat. A fekvés nemcsak a testnek jelent pihenést, hanem az agynak is.

— Ma este rajtam a sor — szólalt meg rekedtes hangon az egyik elítélt. — Hej, de nehéz nekem beszélni — szakadt ki belőlről az őszintének tűnő hang.

— Negyvenöt tavaszán volt az esküvőnk. A Bakáts utcában kaptunk egy kis lakást. Nagyon nehéz volt. Paprikáskrumplis és főzelékes napok között vártuk az új családtagot. Igen, vártam én is. A cipőgyárba jártam dolgozni. Egyik nap műszak után az öltözőben Laci, az egyik segédvarró így szólt:

— Miklós! Szeretném, ha megvárnál.

— Sietek, — feleltem. — Nem baj! Meg akarlak várni! — mondta.

Gyorsan öltöztem. A portán alig egy-két ember lézengett. A cipőgyár hangos zaja, a cserzett bőr szaga után jólesett a friss levegő.

— Te Miklós, gyere be egy percre — szól Laci és választ sem várva betuszkolt egy kocsmá a táján. — Haverkám — folytatta —, jó kis csehő ez, ide nem járnak a zsaruk...

Megittam egy frissen csapolt sört — jólesett. Odalépett ekkor egy elég jólöltözött egyén, és Laci nevén üdvözölte. Bemutakoztunk, de a nevét nem értettem. Beszédéből megtudtam, egy helyen dolgozunk.

— Miklós — szól Laci a negyedik kör után — neked nincs sok pénz, ugye?

— Nincs — feleltem és összehajlítva gondoltam a Bakáts utcai kis lakásra.

— Nézd Miklós, adok én neked öt kilót, azaz ötszáz forintot — feleli nevetve, értelmetlenségem láttán és belegyömöszöli a zsebembe a pénzt.

Már a hetedik korszónál jártunk, úgy látom, mintha mindenki tántorogna körülöttem. Valami bűrgöylet, felsőréz... és sok pénz... magyarul Laci. Zsebemben a pénz. Erzsinek veszek kabátot és Jancsikának egy szép barna macskát.

— Minden harmadik nap kettő — mondja Laci, és én szinte dühödtem, örömmel csaptam tenyerébe.

Valami megmagyarázhatatlan érzés, izgalom vett erőt rajtam. Észreveszik! Szinte hallottam a portás gúnyos hangját, amikor előhúzza az ing alól. Mentünk az udvaron, még tíz méter a porta. A hideg bőr tüzes vasként égetett.

— Jónapot! — köszöntem. — Mi van, Miklós? Siessen, várják a lányok! — mondta nevetve a portás.

Eléje álltam. Éreztem, amint a kezét végighúzza rajtam, és az ing alatt kitanogotatja a csomagot! Rámnézett. Azt hittem, a motozóhelyiségre fogogni kezd, a lábam remegett.

Kábult fejjel szédelegtem ki. Észrevettem! Miért nem szólt? Észre kellett volna vennie! Akkor még nem értettem...

Laci már várt. Amikor beléptem a kocsmába, gúnyosan mosolygott.

— Mi van, haverkám? Ne

félj, a portás jó gyerek! Ő nem fog köpni.

— Észrevettem! — vágtam a szavába.

Szürke szeme megvillant, majd cinikus felsőbbiséggel megszólalt:

— Pajtás, neked aztán nincs sok eszed! Hát mit gondolsz, miért nem balhéztok?

Majd, nem várva a választ, mondta: — O is szereti a pénzt!

En boldogan szabadultam meg a kínos tehetől.

Igy ment sokáig. Eleinte, amikor a haverokkal éjjelleg ittunk az éjjeli mulatókban, sokat gondoltam a kicsire, meg Erzsire. Szerettem őket, de nem volt erőm abbahagyni, és talán nem is akartam. Pénzem volt, és ez kielégített. De furcsa módon, szinte félttem a gyártól.

Van pénzem, de mintha valami megszokadt volna. Hiányzott a biztonságérzetem. Félttem! Mindig vártam a szombatot, hogy minél távolabb lehessenek a gyártól.

Tavaszkodott. Gyönyörű tavaszi idő, amikor a napsgár melegében fürdött minden. Már zöldelltek a fák. Majdnem elkéstem. Már 5.45 óra volt és 5.50-re kellett beleyegezni. Szokatlan jókedvem volt.

Egyik reggel, amikor befordultam a gyár utcába, hirtelen feltűnt Laci. Éjszakai volt. Ahogy megláttam, elsorult a szívem. Az arca mintha levetkőzte volna cinikus voltát, ijedsége, félelem tükröződött rajta.

— Te Miklós! — mondta, nem is felelve a köszönésemre. — A portás lebukott, mindent el fog mondani!

Ideges félelmében szinte dadogott. Megfogta a karom. — Gyere, menjünk a csehőbe, majd ott megbeszéljük. Szótlanul mentem mellette, nem tudtam felfogni hirtelen, hogy mi is történik.

Beléptünk.

— El kell tűnni, Miklós — mondta Laci. — Megközelítőleg százötvenezer forint, amit kihoztunk!

Szinte csodálkoztam nyugodtságán, és hogy milyen tárgyilagossággal eszteli: nyolctíz évi börtön vár ránk.

Félóra múlva elváltunk. Nem mentem be a gyárba. Lassan, elgondolkozva haladtam hazafelé. Nem volt ott senki. Talán így jobb is — gondoltam. Összecsomagoltam néhány fontosabb holmit és egy kis papírra leírtam néhány sort.

A 12-es ágy lakója mély lélegzetet vett és csak utána folytatta:

— Aztán jött minden, mint a karikacsapás. Osztrák határ, Franciaország, majd Amerika.

— „Helló fiú” — köszönt rám Mister Perkins, a pénztáros, „hét dollár huszonegy cent”! Ézt kaptam egy hétre.

Másfél évig bírtam ki a bánatát, ezt a földi poklot, és ha a tulajdonos nem vesz a részvényeken, talán még ma is ott vagok. Ki tudja? Százötven dollárom volt. Sokáig csavarogtam. Hol dolgoztam, hol nem. Ez Ohio államban volt, a korlátlán lehetőségek hazájában! Később kerültem New Orleans-ba. Egy kis vendéglőben dolgoztam. Csapós voltam. Nem kerestem sok pénzt, de legalább soha nem voltam éhes!

Megismerkedtem egy francia fiatal Luciennek hívták, egy motoros bálnahajón dolgozott. Egy hónapig nem volt munkájuk, mert renoválták a

Balszerencsés ember

Már egy évvel ezelőtt is hallottam Veszprémben Torma Istvánról. Példásan dolgozik idebenn — a szakmája vízvezeték-szerelő —, de ha szabadul, nem tudja megállni a helyét.

Most ismét szóba került, a nevelők említették: másnap szabadul. Olyan megbízható, hogy még az is elképzelhető elvben: a bíróságon kap átlást...

Civil ruhában jelenik meg a nevelői szobában. Barnára sült egészséges arc és olyan megfontolt, nyugodt modor, mint-ha nem is kétféle büntetése végén lenne, hanem mondjuk tengerparti nyaralásról érkezett volna. A mondatai azonban keserűek:

— 56 éves vagyok, de nehogy azt gondolja rólam, hogy menő bűnöző! Háromszor voltam ugyan büntetve: de milyen ügyek miatt?

Először 1968-ban, tehát 46 éves koromban kerültem börtönbe. Nyugati úton voltam és kitűnően éreztem magam. Mivel volt elég valutám, tovább maradtam kinn a megengedettnél, 21 nappal. Aztán magamtól hazajöttem. Valutázérdekesséért és hazatérés megtagadásáért kaptam — kapaszkodjon meg! — két év nyolc hónapot.

1973-ban az SZTK-nál dolgoztam. A szomszédban egy idősebb asszony a járdáját csináltatta. Nyugdíjas lévén, kevés megtakarított pénzét költötte erre a célra. Két munkás már megérkezett, de a cementet szállító teherautó nem. Természetesen nyugodtan üldögélték, mondván: az órabéruket fizetnie kell az asszonynak. Szegény egészen kétségbe volt esve. Megsajnáltam: kölcsön adtam neki az SZTK cementjéből. Ez délelőtt történt, a kocsi délután megérkezett és én visszatartam az elvett cementet. Közben még

hajót. Alacsony, élénk mozgású ember volt.

— Te miért jöttél el? — kérdezte, és én kitérő választ adtam. Nem mertem megmondani, hogy miért. Rámérett, majd komolyan kérdezte:

— Pajtás, nálatok van munka?

— Igen — feleltem, majd válaszoltam a többi kérdésre is, hogy nyugdíj van, és az orvos ingyenes.

Hitetlenkedve nézett rám: — Nem értem, akkor miért jöttél el?

— Sok oka van, barátom, nagyon szerencsétlen vagyok — mondtam annyira őszintén, hogy szinte én is sajnáltam magam.

Kellemes, őszí este volt, amikor a „MARIA” motoros tengeri hajó felszede a horgonyt. Én is velük tartottam. Lucien elintézte, hogy felvegyenek. Boldog voltam! Végre dolgozom, s talán tudok megint egy kis pénzt keresni. Nem számoltam a napokat, gyorsan teltek.

Egyik reggel a munkavezető — köpcös, kövér ember — odaintett magához:

— Helló, Mister... izé...?

— Kovács — feleltem.

— Mindegy, hogy hogy hívnak, kedves barátom, én látom, hogy csöndes fiú vagy.

Gyanús volt ez a baráti hang, de figyelmesen hallgattam, hogy hova akar kilyukadni.

— Te nem iszol! Még nem láttalak rézegen! — mondta. — Te megérdemled, hogy segítsék rajtad! Talán nem is tudod, hogy milyen a whisky? Felhúzza duzzadt száját. Azt hiszem, nevetett.

— Figyélj, fiú — mondta, miközben a tőlünk hat-hét méterre levő lehorgonyzott hajóra mutatott.

Tudtam, hogy egy norvég hajó, és szintén bálnavadász

az történt, hogy — nevezzük „menő” embernek — másik valaki is megkért, kölcsönözze a cementből. Nem adtam. S képzelje el: följelentett lopásért. A tárgyaláson nem volt károsult — hiszen az „ellopott” áru visszakért —, kivéve engem: 1 évet kaptam.

Szabadulásom után egy mászeknál dolgoztam. Közben súlyos baleset ért, Almádiban elütött egy autó, combnyaktörést szenvedtem, s a forgóm helyén ma is vas van. A baleset komoly jövedelemkiesést jelentett. Akkortájt éppen befejeztünk egy szerelést. Azt hittem, a felhasználót két gázpalack a maszké és eladtam őket. Utóbb kiderült, hogy a beruházó vállalatát volt. Följelentettek és kaptam — megint vastagon fogott a bírótolla — két évet. Ezt a mai nappal letöltöttem.

A mindez így, első hallásra megdöbbentő. Mert igaz: mindegyik esetben megtörtént a bűncselekmény, de az ítéletek meglehetősen súlyosak. Még az a megállapítás is megkockáztható: az utolsó két ügy inkább szabálysértés, mint bűncselekmény, ha valóban így történt. De miért „haragudna” Torma Istvánra a bíróság?

— Én 12 éves korom óta dolgozom. Egyetlen cselekedetemmel sem veszélyeztettem a társadalmat. Annál többet tettem érte a munkámmal. Sokáig üzemvezető is voltam Péten. Sajnos ekkor, majd később is szereztem ellenségeket. Nem a bíróságra haragszom: az a kötelességét tette. De hogy senki sem állt ki mellettem?

— Családja?

— Feleségemtől elváltam. Fiam Pesten lakik, rövidesen hozzá utazom: látni szeretném őt, meg az unokáimat.

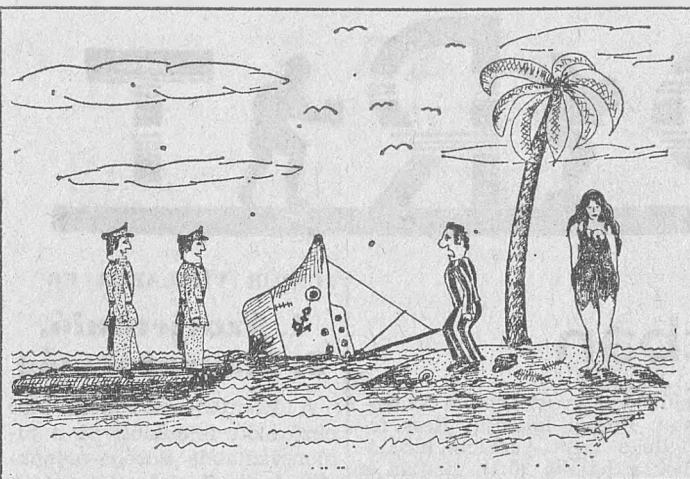
— Csupán az lesz a dolgod, hogy egy kajakon csónakázol és a leölt döögökből kis zászlokat szúrsz, hogy megismerjük, melyik a miénk! Aztán néha, sötétedés után is elmegy csónakázni, a norvégok zászlokat kihúznak, és a mienket szúrók bele! Minden éjszaka tíz dollár, de ha lebuksz, én semmi-ről sem tudok. Érted? — és szinte fenyegetőzve közel hajolt.

Beleegyeztem. Teltek, múltak a napok, és az én éjszakai életemről csak ketten tudtunk. Mindennap kockáztattam. Talán, talán egyszer újra otthon leszek, és már a reám váró börtönt sem bántam volna, csak újra láthatnám a fiamat és Erzsit.

A véletlen segített, és ha lehet, a legszerencsétlenebbül. Az egyik hajnalban éppen szedgettem ki a zászlokat, amikor a norvégok elkaptak! A munkavezetőm elé hurcolták, és nekem hallgatnom kellett. Hallgattam, mert nem kaptam volna meg a pénzt. Egy hétre rá visszatértünk New Orleansba. Kidobták!

Megint munkanélküli voltam, de most nem bántam. Haza akarok menni! Haza! És haza! Hatszázötven dollárom van. Négy év alatt ennyit gyűjtöttem. Úgy, ahogy jöttem, úgy nem akartam visszatérni. Lopakodva, bujva. Nem! Ebből elég volt! Úgy éreztem, hogy amit csináltam, azért az öt év alatt százszorososan megbűnhődtem. Napokig kószáltam, csavarogtam, és törtem a fejem. Bár tudtam, hogy otthon börtön vár, mégis elviselhetőbbnek éreztem azt, mint így számkivételre, egyedül élni!

Elutaztam New Jerseybe. Annyira erős volt bennem az elhatározás, hogy hazamegyek, hogy talán ölni is képes lettem volna.

— Lakása?

— Az egyik dunántúli községben évekkel ezelőtt vettem egy házrészét. Nemrég derült ki: az eladó testvérenek elővételi joga volt rá, így kénytelen vagyok a bíróság útján perelni a vételárat. Egyébként albérletben lakom majd itt, Veszprémben.

— Hova vezet az első útja?

— A rendőrségre, a személyi igazolványért, majd az orvoshoz. Szeretném lebeszélni a műtétről. Sajnos teljes értékű — fizikailag — már nem leszek, ezért szeretném leszámlekolatni magam. Eleget dolgoztam már életemben.

— Milyen gondolatokkal lép ki a börtön kapuján?

— Már mondtam: nem vagyok bűnöző. A balszerencsés ügyek azonban egyre megtanítottak: nem foglalkozom másokkal, csak magammal. Az emberek nekem nem hálálták meg a segítséget. Az az idő az asszony a cementgyben még el sem jött mellettem tanuskodni.

Balszerencsés ember Torma István? Az elmúlt tíz év eseményei: börtönbüntetések, baleset, válás, rossz vásár — mind-mind emellett szólnak. De ne felejtjük el: 46 éves koráig minden rendben ment. Talán onnét kellene folytatni az életét.

S ekkor a kérdés fölösleges...

F. T.

Délelőtt kérdőzködtem, és féltizenkettőre megtaláltam a kivezető utat: a CIA épületét. Bent ültem egy világos szobában, az íróasztal előtt, velem szemben egy szikár, magas, szürkeruhás úr ült.

— Tehát, Mister Kovács — mondta — ön felajánlja segítségét és hajlandó visszatérni a vörösök közé, és vállalkozik a hírszerzésre!

— Igen.

— Helyes — mondta. — Tudja ön, hogy mire vállalkozik? A maga lelkiismerete nem lázong, amikor hazáját, ahol élt, elárulja?

Egy pillanatra meglepődtem, de gyorsan kapcsoltam.

— Nekem, kedves uram — mondtam szinte felháborodva —, nekem, amíg ők vannak uralmon, addig nem hazám!

Felnéztem és úgy láttam, mintha egy pillanatra cinikusan megvillant volna a szeme.

Egy hét múlva hajóra ültem, zsebemben a müncheni címmel és az előleggel.

Az első csatát megnyertem, de keserves győzelem volt!

Egy szállodában helyeztek el. Három hónap kiképzés. Három hónapig kellett gyakorolnom a gyilkolást, a verekedést, a mikrofonnal való bánásmódot, a rejtett kamerával való fényképezést. Meg voltak elégedve velem. Csináltam, csak hogy minél hamarabb átdobhassanak.

Végre eltelt a három hónap. Egy őszi hajnalon mentünk Neue Stadtba. Kis mezőváros féle, hatalmas erdővel, kisebb dombokkal övezve. Erős, szürkészöld vászonruha volt rajtam. Ez a nap volt az, amikor vízszáznunk kellett. Keresztelkedések pergőtűzén kellett átessenem, míg megállapították, hogy lelkiileg is elégséges eldurvultam. Tökéletesen sikerült, de ez a másik győze-

A siklósi rendőrkapitányság egyik zárkájába négy férfit hozott össze a sors véletlene egymással. Korábban nem ismerték egymást, ami közös vonásuk: valamennyiüknek kisebb-nagyobb bűncselekmény elkövetése miatt lett dolga a rendőrséggel. Annak ellenére, hogy korábban egyikük sem követett el jelentősebb bűncselekményt (ketten büntetlen előéletűek voltak), nem tartoztak azok közé, akik a rendőrségi vizsgálatok során az elkövetett tetteiken medítnak, hanem itt is újabb, magukra nézve súlyos bűncselekményt eszeltek ki: leütöttek a fogda előtt szolgálatot teljesítő rendőrt és szökni próbáltak. Így azután, amikor ügyükben a vizsgálat befejeződött és átszállították őket a Baranya megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe, már bűntársak is lettek, ezért egyéni ügyükön kívül utóbbi cselekményükért is felelősségre vonja őket a bíróság.

Jelenleg hárman vannak előzetes letartóztatásban, negyedik társukat — aki rendőri felügyelet megszégéséért került a fogdába — szabadon engedték a tárgyalás befejezéseig.

A társaság legidősebb tagja a 39 éves Aranyosi Antal. Beremendi lakos, eredeti foglalkozása gépkocsivezető; nos, két gyermeke van. Elmondása szerint az utóbbi időkben feleségével megromlott a kapcsolata. Kölcsönösen féltékenyek voltak egymásra és ebből adódóan gyakori volt közöttük nézeteltérés, veszekedés. Egyik ilyen alkalommal

lem talán keserve sebb volt, mint az első. Saját éneket kellett megtagadni! Gyalázniz azokat, akiket szeretek, és akiket hűtlenül elhagytam. Úgy látszik, eddig beváltottam a hozzám fűzött reményeket. Vizsga után másfél hétre hivattak.

— Nos, Mister Kovács, — mondta Sterensen hadnagy, az amerikai tiszt —, kérésének eleget teszünk. Reméljük, nem csalatkozunk! Felesleges oktatnom, hogy mihez tartsa magát!

Némán, mozdulatlanul hallgattam, pedig az izgalom majd szétfeszítette a mellem. Másnap délbén Bécsben voltam, majd rákövetkező nap reggel Hegyeshalomnál átléptem a magyar határt. Csak ezúttal a Wiener-Walzer kényelmes fülkéjében ültem a zsebemben lapuló, igaz, hamis útlevéllel, de mégiscsak útlevéllel. Fél tíze Pesten vagyok, számitgattam magamban.

A gyorsvonat kerekai monoton hangon zakatoltak. Otthon vagy, otthon vagy... Rohanni, üvöltöni szerettem volna, még húsz perc. S már látni a külvárosi házakat. Füstös, kormos házak, mégis milyen örömmel, majdnem könnyes szemmel néztem.

Újra itthon! Újra itthon voltam, öt év után. Remegett a kezem, amikor megfogtam a bőröndöm, és leléptem a peronra. Vár Erzsik! Kell, hogy várjon! Biztos vár! Látom kedves arcát, amint a könyvein keresztül mosolyogni próbál, amikor meglát.

Százszor elképzeltam a visszatérést a messze távolban, és most nem tudtam elképzelni. Beértünk a Keleni pályaudvarra. Az utasok között utat törve, jelentkeztem a rendőrszobában.

(Folytatása következik)

N. I.

Szökni mindenáron!

annyira „ideges” lett, hogy késsel két helyen megszúrta az asszonyt, ezért került előzetes letartóztatásba.

Most a lábain gipszkötéssel, két mankóra támaszkodva jön be a szobába:

— Társaim már tervezgeték a szökést, amikor engem abba a zárkába helyeztek el — emlékezik vissza a történetekre. — Én észrevettem, hogy valamiről nagyon tárgyalnak, de bizalmatlanok voltak hozzám eleinte, nem árulták el, hogy mi az a titokzatos dolog, amibe nem akarnak beavatni.

● Végül egyértelműen a tudomására adták, mit terveznek!

— Pár nap elteltével — miután megtudták, hogy erre a környékre való vagyok — kérdezték, hogy mennyire ismerem a határvidéket.

Elmondtam, hogy elég jól, hiszen itt voltam katona és letartóztatásomig ezen a környéken éltem. Láttam, hogy tetszik nekik a dolog; ekkor elárulták miért kérdezték.

En hűzódóztam ettől az egésztől, eleinte, de ők próbálták meggyőzni, hogy súlyos testi sértésért komoly ítéletet kaphatok, s számomra is sokkal jobb megoldás az, ha szerencsésen átjutunk Jugoszláviába. Ez pedig, ha innen kijutunk, nem okoz gondot, ha ismerem a terepet. Végül is — fenntartással ugyan —, de ráálltam.

● Hogyan hajtották végre a tervet?

— A szökés napját 1978. június 20-ra tűztük ki. Megbeszéltük, hogy közvetlenül a takarodó előtt mindannyian sorban, egymás után kikéredzünk a WC-re. Mindenki körülnéz, tisztá-e a terep. Elhatározásunk szerint Papp József, aki a legerősebb volt közöttünk, még egyszer kérte az ott lévő őrt, hogy engedje őt ki. Bár a rendőr megjegezte, hogy most volt nemrég, de kinyitotta az ajtót. Papp ekkor megragadta őt és berántotta a zárkába. A többiek is odaugrottak, nem tudom, bántalmazták-e, de gyorsan elindultunk kifelé az udvar irányába.

A falhoz egy korábban már kiszemelt létrát támasztottunk. Megbeszélésünk szerint kettesével kellett volna átjutni a falon. Az első párosnak ez sikerült, én a másodikban voltam. Amikor a falról leugrottam, eltört mindkét sarok, nem tudtam továbbmenni. Ekkor odavánszorogtam a rendőrség külső kapujához és becsengettem, így kerültem vissza.

● Nem gondolt arra, hogy esztelen cselekedetre vállalkoznak?

— De igen. Volt olyan szándékom, hogy arra vezetőim őket, amerre szinte biztosan elkaphat bennünket... (Ez utólag gyenge melegség, mert a szökés ténye és az or bantamázása teljes bizonyossággal fennáll.)

— Igen... — folytatja fejét lenajtván —, most már belátom, hogy csak az amúgy sem könnyű helyzetemet súlyosbítottam, bár — mint azt korábban is mondtam —, én ellene voltam az egésznek.

Nem így vélekedik Kosztics Márton 21 éves fiatalember, aki érorszakos nemi közösülés büntete miatt volt előzetes letartóztatásban.

— Nem lelkesedtem az ötletért, hogy hajtsuk végre a szökést, de Papp és Aranyosi azt mondták, hogy jobb, ha velük megyek, mert a tettemért jól bevárnak majd.

En mentem először át Papp Józseffel a kerítésen. Miután Aranyosi Antal és a negyedik társunk egy jó idő elteltével sem jött utánunk, tovább indultunk. Ismertem én is a környéket, errefele születtem és Siklóson a Városgazdálkodási Vállalatnál dolgoztam üttisztítóként.

Még a sikeres távozás után is felvettem, hogy menjünk inkább vissza, de a társam azt mondta: ismered te is a

vidéket, boldogulunk mi a másik kettő nélkül is! Az eddigi vizsgálatok szerint valóban Kosztics Márton támogatta legkevésbé társai ötletét. Mivel könnyen befolyásolható, hamar csatlakozott hozzájuk.

A gárdából a legkonokabban kísérletező Papp József, aki 1977. áprilisában tíz hónap felfüggesztett börtönbüntetést kapott ilyen próbálkozásáért. Ennek ellenére újból nekivágott; legutóbb Harkány és Drávaszabolcs között fogták el a határőrök. Ő is 21 éves, az ország másik részében, Balmazújvárosban született, felvonószelő a szakmája, legutóbb Hajdúböszörményben, az Egyesült Izzó ottani gyáregységében dolgozott.

● Mi az oka annak, hogy mindenáron disszidálni akart?

— Rendezetlenek voltak otthon is a családi körülményeim, mert apám italozott. 1977-ben megnősültem, anyósomékhoz költöztem. Az ottani állapotok még rosszabbak lettek, napirenden voltak a botrányok, verekedések a családban. Így jutottam arra az elhatározásra, hogy elmegyek másfelé szerencsét próbálni.

● A legutolsó eset előtt is volt már intő példa arra, hogy ezek a módszerek kevésbé célravezetőek, ráadásul igen hátrányos következményei lesznek!

— A megállapítása teljesen helyénvaló, ebbe a dologba már aligha lehet jobban belekavarodni.

— Én — miután ilyen cselekmény miatt tartóztatnak le előzőleg — kezdetben nem találtam ionak az elképzelést, félttem, ha nem sikerül, nagy baj lesz belőle. Azután, mikor Aranyosi Antal a zárkába került, megváltozott a gondolat, mert ő olyan magabiztosan állította, hogy ha a fogdából kijutunk, átvisz a határon bennünket. Ekkor döntöttem úgy, hogy mindenáron ki kell jutnunk.

● De éppen ő nem tudott továbbmenni!

— Igen, és ez már össz kezdet volt, de Kosztics azt mondta: ő sem téved el ezen a vidéken. Így azután a szökésünk má.napján Máriagyűd felé vettük az útunkat. Miután egy műúthoz érkezünk, én szaladtam át elsőnek rajta. A másik oldalon egy szántóföld volt, ott egy Zetor traktor dolgozott. Annak a vezetője meglátott és szólt a társainak, sőt, egy rendőr is előkerült, és elfogtak, bennünket. Később megtudtam, hogy a zetoros egy önkéntes rendőr volt, s tudott arról, hogy svókésben vagyunk.

● A fogda előtt álló őr berátására miért vállalkozott?

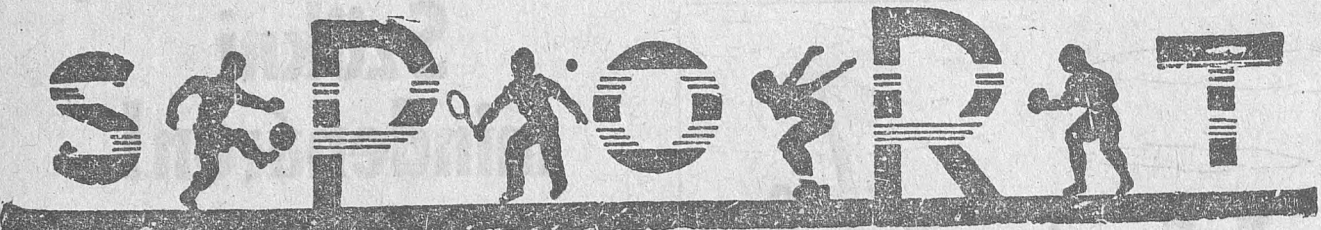
— Valamikor sportoltam, atlétizáltam, távol- és magasugró voltam. A 69-es pécsi úttörő olimpián országos csúcscsúcsjávítással lettem az első, majd serdülő bajnokságot is nyertem. A sportolást sérülés miatt hagytam abba. Nos, én voltam négyünk közül a legerősebb, azért esett rám a választás.

Kár volt az egészért, azt hiszem, súlyos büntetést kapunk — teszi hozzá némi gondolkodás után az elmondottakhoz.

Bizony kár! — csak ezt tudom hozzátenni én is. Mert bár arról egyikük sem beszélt, hogy bántalmazták a szolgálatát ellátó rendőrt; leütötték, törülközővel fojtogatták, végül rárakták a zárkában lévő ágyakat. Az eddigi, hasonló esetek tapasztalatai alaoján valószínű, hogy sokkal szigorúbb büntetést kapnak ezért a tettükért, mint azért, amiért eredetileg letartóztatták őket.

Emberi tulajdonság, hogy ha valakit letartóztatnak, védekeznek, próbálják menteni magát — ez érthető. A fenti eset azonban csak a börtönbüntetés értelmétlen meghosszabbítását jelenti.

D. K.

LABDARÚGÁS—MNK

Nyári hangulatban

Nem használ a nagy meleg a szombati MNK-mérkőzéseknek. Enerváltak a csapatok, kevés a néző, nincs kupahangulat a csoportmérkőzéseken.

I. CSOPORT

Ú. DÓZSA—SZEOL
4:1 (2:0)

A Megyeri úton végig az újpestiek játszottak fölényben. Az első gólt Kellner fejelte, majd Törőcsik szerezte a másodikát. A második félidőben a 63. percben Fazekas háromra szaporította az újpesti gólok számát, a 77. percben Jernei szépített 4:1-re. Az utolsó gólt a 83. percben Fekete rúgta, s ezzel alakult ki a 4:1-es végeredmény.

EGER—BÉKÉSCSABA
2:1 (1:1)

Az egriek otthonukban nem tisztelték magasabb osztályban szereplő ellenfelüket, megérdemelten kerekedtek felül. Gólok: Dudás, Csuhay, illetve Zsombórgi.

II. CSOPORT

CSEPEL—FTC
1:1 (0:0)

Az Üllői úton (5000 néző) a Csepel játékaiban lényegesen több elgondolás látszott, tisztább gólhelyzeteik is voltak. Ha nincs Bálint, a Ferencváros otthonában is vereséget szenved. Gólok: Somogyi (53. p.), illetve Bálint (83. p.).

RÁBA—PÉCSI VSK
1:1 (0:0)

A volt NB III-as bajnok pécsi vasutascsapat végig egyenrangú ellenfele volt a Rábának. Gólok: Mile, illetve Szabó.

III. CSOPORT

VASAS—TATABÁNYA
1:1 (0:0)

A Fáy utcai pályán (2000 néző) az első félidőben a Vasas csak azzal tűnt ki, hogy szerencsésen védekezett; a Tatabánya sorra vezette rohamait, és Csapó, valamint Hegyi révén akár háromgólos előnyre is szert tehetett volna — de játékosai döntő helyzetekben hibáztak. A hazai csapatból csupán Gass veszélyeztetett, de társak nélkül nem lehetett eredményes. A második félidőben többet támadott a Vasas, de végül is meg kellett elégednie a döntetlennel, mert a 80. percben a vendégcsapat Kisteleki révén ügyes gólt szerzett (1:0), amit Kovács a 83. percben (Krisztin jóvoltából) egyenlített.

A Tatabánya győzelmet érdemelt volna, sokkal több lehetőséget teremtett ellenfelénél. Különösen Barabás játszott kiemelkedően. A Vasasból az „öregek” vitték a prímet: Mészáros, Török, Müller és Zombori.

VIDEOTON—
KAZINCBARCIKA
2:1 (2:1)

Kazincbarcika a nagy meleg miatt a szünet után esett a játék irama. A Videoton előnye birtokában elsősorban a védekezésre törekedett, de jutott ereje a támadások indítására is. Magabiztosabb, erőteljesebb játékkal megérdemelten nyert a vendégcsapat. Gólok: Burcsa (10. p.), Tieber (20. p.), illetve Koleszár (5. p.).

IV. CSOPORT

BP. HONVÉD—HALADÁS
4:0 (1:0)

Kispesten negyedórnyi kiengyelt játék után, első sorban jól játszó középpályáskai révén, nagy fölénybe ke-

rültek a kispestiek, s a 3000 néző nagy öröme 4:0 (1:0) arányban győztek Weimper (2), Pintér és Kozma góljaival.

PÉCS—MTK—VM
3:0 (0:0)

Második félidő játékaival a Pécsi MSC rászolgált a szép győzelemre. Gólok: Pál (48. p.), Kardos (55. p.), Dárdai (11-esből).

★

Ismét nagy melegben folytatódtak szerdán a labdarúgó MNK csoportmérkőzései. A legnagyobb sikert a Kazincbarcika együttese érte el: idegenben legyőzte a Tatabányát. A másodosztályú PVSZ is kitért magáért, döntetlenül végzett a Csepellel. A csoportokban továbbra is nyílt a küzdelem.

I. CSOPORT

Ú. DÓZSA—BÉKÉSCSABA
2:0 (1:0)

A Megyeri úti esti mérkőzésen (1500 néző) az Ú. Dózsa végig fölényben játszott. Fazekas a 28. percben (Törőcsik labdájával) szerzett vezetést (1:0), majd a 86. percben a válogatott jobbszélső fejsgóllal növelte csapata előnyét (2:0).

EGER—SZEOL 2:1 (1:0)

Az első osztályból kiesett szegedi együttes képtelen volt ellent állni az egriek rohamainak, s így a vendégcsapat mindenképpen megérdemelt győzelmet szerzett.

1. Ú. Dózsa 4 3 1 — 17-4 7
2. Eger 4 3 — 1 7-11 6
3. Békéscsaba 4 — 2 2 6-8 2
4. SZEOL 4 — 1 3 4-10 1

II. CSOPORT

FTC—RÁBA 1:0 (1:0)

Az Üllői úti pályán (5000 néző) a legelkeesebb ferencvárosi szurkolók hosszú ideig azt latolgatták, hogy mekkora gólkülönbséggel nyer csapatuk. Mindezt arra alapozták, hogy az első félidő 13. percében már vezetéshez jutott a budapesti zöld-fehér csapat: Pogány remek lövést Rabcsák (a múlt szezonban még a Bp. Honvéd sokadik tartalék kapusa volt) önféloldozóan hárította, a labda kezéről a kapufára, onnan Szokolay elé pattant, s az FTC-csatár közelről nem hibázott (1:0).

Ettől kezdve kiegyenlített lett a játék. A Rába Hannich és korábban szupertehtésnek kikiáltott Onhausz jóvoltából ügyesen alakította támadásait — erőfeszítései azonban nem jártak eredménnyel, mert a befejezések sorra nem sikerültek. A Ferencváros Takács és a nagyon szorgalmas Nyilasi erőfeszítéseivel ezután óriási fölénybe került, de hiába játszott egy kapura, már nem tudta tovább növelni előnyét. A partizelzők sokat tévedtek, képtelenek voltak a leshelyzeteket a megfelelő módon megítélni, s a közönség tiltakozását túlságosan is jól érzékelhető mosollyal fogadták.

PVSZ—CSEPEL 1:1 (1:0)

Nem látszott az „osztálykülönbség” a két csapat között. A pécsiek ügyes akcióikkal végig fölényben voltak, az NB I-es Csepel csak az utolsó percben egyenlített ki. A krónikához tartozik, hogy a Csepel két gólt szerzett, Gondos öngólját Csordás a 87. percben egyenlítette.

1. Ferencváros 4 2 1 1 4-2 5
2. Csepel 4 1 2 1 5-5 4
3. PVSZ 4 1 2 1 3-4 4
4. Rába 4 1 1 2 4-5 3

III. CSOPORT

VIDEOTON—VASAS
2:2 (1:1)

Az első félidőben gyorsan vezetést szerzett ezer néző

előtt a Fáy utcában a Videoton. Porogi labdáját Ress fejelte a Vasas-védelem hibájából a hálóba (0:1). Ezután a 37. percben Híres ügyes akció után egyenlített (1:1). A második félidőben Kovács remek fejesével a Vasas szerzett vezetést (1:2), majd nyolc perccel a befejezés előtt Burcsa egyenlített (2:2).

KAZINCBARCIKA—
TATABÁNYA 4:3 (0:1)

A Tatabánya szerzett vezetést otthonában (500 néző) Kisteleki góljával (1:0), majd a gólok sorrendje: Barabás (57. p.), Tamás (69. p.), Magyar (78. p.), Kiss (82. p.), Arany (83. p.), Koleszár (85. p.). Meglepetés az alsóbb osztályú együttes győzelme, mégpedig — idegenben.

1. Vasas 4 1 3 — 10-5 5
2. Videoton 4 1 3 — 6-5 5
3. Tatabánya 4 — 3 1 6-7 3
4. Kazincbarcika 4 1 1 2 7-12 3

IV. CSOPORT

BP. HONVÉD—MTK—VM
2:1 (1:1)

Kispesten (2500 néző) sokáig a Bp. Honvéd játszott szervezettebben, lendületes támadásai eredményesek voltak. Pintér szerzett vezetést (1:0), majd Takács jobb oldali beadásából Koritár fejessel egyenlített (1:1). A második félidőben Kozma jóvoltából Pintér megszerezte a győztes gólt is (2:1).

PÉCS—HALADÁS 1:0
(félbeszakadt)

Szombathelyen a pécsiek szereztek vezetést, a 8. percben Dobány jóvoltából jutottak előnyhöz (1:0). Nem sokkal később, a 10. percben vihar miatt Marton bíró félbeszakította a játékot, majd a két csapat vezetőivel egyetértésben, beszüntette a mérkőzést.

1. Bp. Honvéd 4 3 1 — 8-2 7
2. Pécs 3 2 — 1 6-1 4
3. MTK-VM 4 — 2 2 4-8 2
4. Haladás 3 — 1 2 2-9 1
A 10. percben félbeszakadt Pécs—Haladás (1:0) mérkőzés eredménye nélkül.

ATHÉNEAN befejeződött az ifjúsági súlyemelő VB—EB. Nehézsúlyban Balázs Mihály bronzérmét nyert az összetettben, lőkésben második lett. Az országok közötti VB-pontversenyben a magyar csapat a hatodik helyen végzett.

Amióta a labdarúgásban rendszeresen, szervezettel játszanak válogatott mérkőzéseket, szükség van valakire, aki összeállítja a csapatot, azóta választanak szövetségi kapitányokat. Magyarországon a századforduló után elsőként Gillemot Ferenc töltötte be, de elég gyorsan átadta a helyét. Szövetségi kapitánynak lenni ma sem — ahogy mondan szokták — nyugdíjas állás, még ha történetesen Baróti Lajos most, ebben a beosztásban érte meg a korhatárt, és vonult vissza.

Sok nagy nevet ismert meg a labdarúgás története; Hugó Meisi, Vittorio Pozzo, Sepp Herberger, Sebes Gusztáv, Alf Ramsey legendás válogatottak vezettek, de bármilyen sikeres csapatokat értek is el, egy-egy kudarc után sokszor meg nekik sem bocsátottak meg — a szövetségi kapitány funkciója a leghálátlanabb szerepkör. Nem véletlen, hogy a magyar labdarúgás is hét és fél évtized alatt, harmincöt kapitányt „fogasztott el”, tehát átlagban csaknem minden két esztendőben vehette valaki a kalapját. Összesen ötven voltak, akik ennél hosszabb ideig élvez-

KARATE — TAEKWON-DO

Részvétel:
csak feketeöveseknek!

Szeptember 9–10-én az egyesült államokbeli Oklahoma Cityben kerül sor a II. Taekwon-do világbajnokságra, amelyen az öt földrész legjobb karatézői is rajthoz állnak. A karate és a taekwon-do között ugyan nincs nagy különbség, a két sportág világszövetsége mégis külön-külön rendezi meg a maga világversenyét. (A karate japán, a taekwon-do pedig koreai specialitás, mindkettő az ütés és rúgás „művészete”, versenyszabályaik között van némi különbség, ám ez nem zárja ki, hogy a legjobbak itt is, ott is indulhassanak.)

Gitáros volt

Szigorú előírás, hogy csak feketeöves mesterek nevezhetnek a világbajnokságra, s minthogy a fekete övnek úgynevezett nyolc dan fokozata van, legalább egy danfokozat a nevezési feltétel. Június elején Budapesten járt a Taekwon-do Világszövetség elnöke és három hététnapos nagymester. A nyilvános edzést és a nagy sikerű sportcsarnokbeli bemutatót követően Choi Hong Hi, a világszövetség elnöke meghívta a világbajnokságra Harmat Lászlót, a Budapesti Taekwon-do Klub vezetőjét, aki egyébként az egyetlen hazai feketeöves mester. (A 31 éves Harmat László korábban az Omega és a Scampoló, később pedig a svéd Blue Swede és a Rocket együttes gitárosa volt, Stockholmban járta ki a taekwon-do iskolát, ott kapta meg a fekete övről szóló diplomát.)

Harmat László vasárnap utazott el Budapestról az USA-ba, a világbajnokságra. Hogy miért egy hónappal a VB előtt, arra vonatkozólag a következőket mondta:

— Nemcsak a világbajnokságra kaptam meghívást, hanem a hat hetes Los Angeles-i edzőtáborozásra, ugyanis ebben a sportágban hagyomány

már, hogy a résztvevők előbb edzőtáborozáson találkoznak. Amolyan szakmai továbbképzésnek is nevezhető ez, mivel a legjobbak a taekwon-do oktatásával is foglalkoznak a versenyeken kívül. Magamat persze nem szeretném a legjobbak közé sorolni, s nem is célok, hogy világhírű versenyzővé váljak, hanem jó mesterré. A versenyiláz természetesen engem is elkapott, azért, ha már rajthoz állok, egy-két forduló jó lenne sikerrel leküzdeni.

63 országból

A világbajnokságra 63 ország 250 versenyzőjét várják, a favoritoknak ugyan az ázsiaiak számítanak, ám bele-számíthatnak a végső küzdelemből az amerikaiak, angolok, hollandok és a nyugatnémet versenyzők is. Három súlycsoportban és három kategóriában hirdetnek majd világbajnokot, így könnyű (63 kiló alatti), közép (73 kiló alatti) és nehézsúlyban (73 kiló fölött), s a három kategória: küzdelem, kötelező formagyakorlat és törésteknika. A leglátványosabbnak minden alkalommal a törésteknika ígérkezik (különböző vastagságú deszkákat kell kézzel vagy lábbal összetörni!), mégis a küzdő kategória számít az igazi sportcsemegének. Egy találatoként két menetből, kétszer két percből áll s ehhez jön még ráadásul egy perc. A győzelemhez legalább nyolcpontos különbséget kell elérni, ha valaki például egy perc alatt eléri a nyolcpontos különbséget, a találkozó végéig. S ha öt perc után sincs meg az a különbség (mondjuk csak két pont), sorsolással döntik el, hogy ki a továbbjutó. Mindenki számára kötelező a vastag szivacsborítású kéz-, könyök- és lábvédő használata. A találatokat, vagyis a visszafogott erejű ütéseket és rúgásokat pontozzák.

RÖVIDEN

SUHL: A sportlövő EB küzdelem a skeetlövészettel folytatott. Az első versenynapon 75 lövést teljesített a mezőny. A férfi felnőtteknél a magyar Talabos István 75 találatot ért el, csakúgy, mint az élen álló olasz Garagnani, s ezzel a második helyen áll.

ALGIR: Az afrikai játékok atlétikai versenyén a 10 000 m-es távon a négyszeres világsúcsotartó kenyai Henry Rono győzött 27:58,8 mp-es teljesítménnyel.

Labdarúgás: Hollandiában a VB-ezüstermes válogatott kapitányának, Hapnelnek eddigi asszisztensét, Jan Zwarkruist szerződtették: 6 lesz az új szakvezető a 1982-es VB befejezéséig.

Csász: A dél-afrikai Columbiában a 15 éves amerikai Tracy Couklins a 200 m-es női vegyesúszásban 2:15,90-es idővel csak 5 századdal maradt el az NDK-beli Tauber világsúcsától.

SZEGEDEN nemzetközi salakmotorversenyen avatják fel augusztus 5-én az új pályát. A viadalon hat ország sportolói állnak rajthoz.

Jó szelet, kapitány!

ték a bizalmat. Kiss Gyula, dr. Dietz Károly, Gallovich Tibor, Sebes Gusztáv és a tizenhárom évével (két részletben) rekorderek Baróti Lajos.

Korábban, a rövid lélegzetű megbízatás részen összefüggésben állt azzal is, hogy ez amolyan tiszteletbeli tisztségek számított. Amikor még kevesebb mérkőzést játszottak, fél kézzel is el lehetett végezni a válogatást. Ezért volt szövetségi kapitány ügyvéd (több-ször is), mérnök, vezető beosztású tisztviselő, aktív katonatiszt vagy sportújságíró is. Csak az utolsó huszonöt évben történt változás. Egymás után azokat kérték fel erre a magas tisztségre, akik mind aktív, élvonalbeli labdarúgók voltak, és gazdag tapasztalatokat szereztek pályafutásuk alatt. Es az is különbség a múlttal szemben, hogy manapság a válogatott (ak) irányítása fő-foglalkozású tevékenység — jöllehet az eredményeken nem mindig látszik meg, hogy a szövetségi kapitánynak nincs más feladata. E héten veszi át hivatalát a magyar futball sorrendben negyvenkilencedik (14-

en többször voltak) szövetségi kapitány, Kovács Ferenc, az MTK volt játékosa. Nem ismeretlen terület számára, hiszen megvan az az előnye, hogy meg mint klubedző több, mint két éve a válogatottal is dolgozott, s szerepe volt a selejtezőkön és barátságos mérkőzéseken elért néhány szép eredményben. Bizonyos, hogy a mai, megválasztott futballvilágban rendkívül meghatározó lehet egy válogatott szereplésében a szövetségi kapitány személye. Bizonyította ezt a Mundial is, ahol az olasz, a francia, az osztrák válogatottak nagyszerű játékokat produkáltak — megvalósítva Bearzot, Hidalgo, Senekowitsch szakvezetőik elképzeléseit, s nem is szólva az argentin csapatról, melyből világbajnokot formált Cesar Luis Menotti.

Nem könnyű, de nem lehetetlen feladat vár az új magyar szövetségi kapitányra. Ahhoz azonban, hogy eredményesen dolgozhasson — szüksége van a klubokra, arra, hogy valamennyi edzővel egyetértésben felismerjék, mi a teendő. Nemcsak „fent”, az él-

vonásban, hanem még sokkal inkább „lent”, a labdarúgásért rajongó fiatalok között kell alapvetően más-ként tevékenykedni, mint eddig. Csak akkor lehet igazán jó, ütőképes magyar válogatott, ha megvan a megfelelő, gazdag játékosanyag — a szövetségi kapitány már senkit sem taníthat meg futballozni. A válogatottba kész játékosoknak kell érkezniük, akik itt taktikailag fejlődhetnek, látóköriük szélesedhet, s megtanulják, hogyan formálódhatnak igazi csapatok.

A Mundial mérkőzéseinek a szüneteiben különleges attrakció volt a 12–13 éves gyerekek bemutatója. Tíz-tizenöt percnél a legnagyobb cikuszi artistákat is megszágyalító ügyességgel zsonglörkök létszámát, fejfel, térdrel, vállal, a hátukkal tácoltatták a labdákat. Már ebben a korban szinte hihetetlen módon egyensúlyoznak, a technikai képzettség magasiskoláját mutatják be. Ilyen játékosanyag né fel, e nélkül — akármilyen varázsló is Cesar Luis Menotti — ma nem lenne világbajnoki csapata.

Vagyis a kapitánynak nem elég a szakma ismerete: a sikerhez a „jó széljárás” is elengedhetetlen.

● EZ IS, AZ IS... ● EZ IS, AZ IS... ● EZ IS, AZ IS... ●

Megszületett a világ első, lombikban fogant csecsemője

Az angliai Oldham város egyik kórházában császármetszéssel világra jött az orvostörténelem első lombikban fogant újszülöttje. A 2,6 kilogrammos kislány megszületése Patrick Steptoe és Robert Edwards angol orvosok 12 éves kutatómunkájának köszönhető.

Az anya, Lesley és az apa, John Brown — mindketten bristoli munkásemberek — kilenc évig hiába várták, hogy gyermekük szülessen. Az orvosok megálapították, hogy az asszony petevezetéké elzárult, s így petesejtjei nem tudtak megtermékenyülni.

Az orvosok a múlt év végén különleges szerkezetű lombikba helyezték az asszony petesejtjét, és a férj spermájával megtermékenyítették. A megtermékenyült petesejt egy ideig mesterségesen táplálták, majd miután megfelelően továbbfejlődött, visszahelyezték az anya szervezetébe. Lesley Brownt előzőleg hormonokkal kezelték, hogy méhe felkészüljön a magzat befogadására.

A szülés várható napja augusztus 18. lett volna, és egyelőre nem ismeretes, miért döntöttek úgy az orvosok, hogy császármetszéssel meggyorsítják a folyamatot.

A kiadott jelentés szerint anya és gyermeke kitűnő állapotban vannak. S hogy a családnak a továbbiakban is lesz mit tejbe aprítani, arról az egyik angol lap gondoskodik, amely hatalmas összegért megvásárolta a szülőktől a történet közlési jogát.

Autóvezetésre alkalmatlan...

Ötször bukott jelöltek

Három hónapja lépett életbe a közúti gépjárművezetők pályaalakmassági vizsgálatáról szóló kötelező és posztaiügyi, illetve belügyminiszeri együttes rendelet. A többi közt kimondja: kötelező alkalmassági vizsgán kell megjelenniük azoknak, akik öt sikertelen gyakorlati vizsga után is jogosítványt akarnak szerezni. Perczel Tamással, az Autóközlekedési Pályaalakmasság-vizsgáló Intézet igazgatójával beszélgettünk az elmúlt negyedév tapasztalatairól.

— Csaknem 450, ötször bukott gépkocsivezető-jelöltet vizsgáltunk meg eddig — mondja —, 35 százalékukat találtuk alkalmatlannak. A többségről tehát kiderült, hogy megtanítható a gépkocsivezésre. Más kérdés, hogy miért nem képesek sikeresen vizsgázni. Az a véleményünk, hogy nem az alapképességgel van baj, hanem — miután ezeknek az embereknek a túlnyomó többsége viszonylag magas életkorú (átlagosan 40–50 évesek), az elmúlt évtizedekben nem tanultak új mozgásformákat, s a tanulástól is elszoktak. A feladat tehát: a gépjárművezetés oktatásában lépjenek előre az arra illetékesek, miként lehet és kell ezeket az embereket „befogadóképesse” tenni.

Egyébként az elkövetkező időben csökkenni fog a bukottak száma, mivel az április elejével életbe lépett rendelkezés hatására sokan nem elégszenek meg a 30 óra gyakorlati vezetéssel, plusz órákat vesznek, felkészültebben vágnak neki a vizsgának. Az ötször bukottak kötelező alkalmassági vizsgálatát mindenestre kellő visszajelzéssel szolgál az oktatás és a vizsgáztatás színvonaláról.

Hogyan került asztalunkra a rizs?

A „rizs” szó kivételesen nem görög, hanem óind eredetű; a szanszkrit „writi” minden világnyelvbe eljutott. Vagyis a görög (orüza) és a latin (oryza) is automatikusan átvette a szót; a magyarba — néhai Bárczi Géza, nagy nyelvtudósunk főjegyzése szerint — vagy a középfelnémet „ris” vagy az olasz „riso” közvetítésével került. De Európa nem csupán a szót vette át, hanem magát a rizsszemeket is. A rizs őshazája valószínűleg Délkelet-Ázsia, innen vándorolt északnak, Kína és Japán felé. (Régi kínai írásjelek i. e. 2000 táján említik először.) De nyugat fe-

Az alkalmasság, illetőleg az alkalmatlanság megállapítására rendkívül alapos vizsgálatokat végeznek az intézet munkatársai. Méri a bukott vizsgázók reakcióidejét, mesterséges konfliktushelyzet előidézésével ellenőrzik a döntési készségeket; külön vizsgálják az alkalmazkodási képességet (azaz: képes-e az illető alkalmazkodni saját korlátozott lehetőségeihez, nem vállal-e fölösleges kockázatot); a személyiségjegyeket, a neurozis-szintet (vajon a vizsga okozza-e a neurozist), kiterjed a vizsgálat az észlelési terjedelem megállapítására, az intelligencia-szintre, s egy útvozásimulátor segítségével nyomon követhető, hogy miképpen tud a bukott vizsgázó egy fénypontot akadálytalanul végigkísérni a képzeletbeli útvonalon.

A vizsgálatok végeztével kerül sor a gyakorlati vezetésre, valójában a hatodik vizsgára.

Ez utóbbi csaknem ötven percig tart, s a tapasztalatokról a vizsgabiztos beszámol a pszichológusnak, aki ezután hosszasan elbeszélget a jelölttel.

Az ötször bukottak 15 százaléka ezen a hatodik vizsgán megfelelő eredményt ért el, ők tehát jogosítványt kapnak — folytatja az igazgató.

Az alkalmatlanok két évig nem jelentkezhetnek újabb vizsgára, azok pedig, akik a mi véleményünk szerint alkalmassá lehetnek gépkocsivezésre, újra nekiláthatnak a vizsgának.

Az alkalmatlanok jó része persze nem akar belenyugodni a döntésbe: több mint 90 százalékuk megfellebbezi a határozatot. Holott nem szégyen, nem személyiséghiba, hogy valaki nem való a volán mellé!

lé is vándorútra indultak a rizsszemek, előbb Indiába jutottak, i. e. 1000 körül pedig már Perzsiában is termesztik-főzik. Nagy Sándor macedón harcosai hozzák be a mediterrán országokba, előbb csak Egyiptomba, az i. e. IV. század táján. Azután Hispániába kerül a mókrok hadaival, i. sz. 900 táján. Jóval később, az 1500-as években bukkann fel a Pó-síkságon, Itáliában. Szerény viszonzásként a burgonyáért, a kukoricáért, a dohányért és más ósamerikai terményekért, 1647-ben Észak-Amerikába is eljut végül a rizs, egy angol vitorlás fedélzetén.

Rejtőzködő számnevek

Az évszázadok, évezredek múlása, a kontinensek határait átlépő vándorlások és még sok más tényező gyakran burkolja homályba sok hétköznapi szó eredetét, amely, ha utóbb kiderül, gyakran okoz meglepetést az érdeklődő olvasónak.

Az alábbiakban néhány olyan példát sorolunk fel, ahol a „megfejtés” a számok világából bukkann elő.

PUNCH. Napjainkban rumos ízü torták, fagyaltok, mártások megnevezésére használatos ez a szó. Eredetileg azonban a punch egy olyan indiai ital elnevezése volt, amelyet ötféle hozzávalóból készítettek. Kelet-India gyarmatosítói használták először e különös keverék megjelölésére a punch nevet, ami a hinduk nyelvén egész egyszerűen azt jelentette: öt. A szó német közvetítéssel került hozzánk oly módon, hogy annak angol írásmódját (punch) és nem a kiejtését (pancs) vették figyelembe. De a fonetikus változat is bekeverült a bajor—osztrák köznyelvbe, s ezen keresztül a magyarba, gondoljunk csak a pancs, pancsol szavainkra, vagy a „balkezes ügyefogyott” jelentésű pancserre, amin eredetileg a bort vagy sört ügyetlenül keverő-vizező kocsmáros értették.

DIPLOMA. Eredetileg valaminek a kettőségét fejezte ki; az ókori Rómában a katonákat elbocsátó oklevelet nevezték így, mivel két, egymáshoz erősített bronzlappból állt. Ezekbe vésték be, hogy a leszerelt katonák milyen adományokat (például római polgárjogot) kaptak.

KARANTÉN. Ez a szó is francia eredetű. Tulajdonképpen jelentése: negyven. Mai értelemben vett karantént először a XIV. századi Velencében tettek kötelezővé a járványok elterjedésének megakadályozása érdekében: a beérkező hajók utasait negyven napig megfigyelés alatt tartották. Miért éppen negyven napig? Ennek oka inkább a misztikus hagyomány volt, mintsem a lappangási idő tényleges ismerete. A negyven hagyományosan kerek szám volt már egyes keleti népek-nél is: Mózes például negyven napot töltött a Sínai-hegyen, Jézus negyven napig volt a sivatagban, Ali baba negyven rablóval szerepel az Ezeregyéjszaka meséiben stb.

HUSZÁR. A szó azon kevesek közé tartozik, amelyeket a magyarból vettek át a világnyelvek (angolul hussar, franciául houssard, németül Husar). Igen sokáig azt tartották, hogy a hús számnevből származik, mégpedig azért, mert Mátyás király valamiféle rendelete szerint minden falu hús házanként köteles lett volna egy lovas katonát küldeni a seregbe. Az újabb nyelvészeti kutatások azonban megcáfolták ezt a szép elképzelést, és a huszár szó származását visszavezetik egy szláv szóra, amelynek eredeti jelentése: rabló, kalóz.

Mi volt

a Spartacus szövetség?

A német forradalmi munkásmozgalomban nevezték így a Karl Liebknecht és Rosa Luxemburg alapította egyesületet, amely 1917 óta a bolsevik irányzatot követte. Az 1918–1919 fordulóján tartott pártkonferencia után a Spartakusbund felvette a Németország Kommunista Pártja nevet. Az elnevezésben nem nehéz felfedeznünk a híres ókori rabslolgaháború vezérének, Spartacusnak a nevét, aki egyébként nem spártai, hanem trák rabsló volt. Időszámításunk 73. évében kirobantott nagy felkelése ihlette Liebknechtet, hogy 1916 januárjától sorra közzétegye Spartacus-leveleit.

SZEX (amelyről korunkban annyi szó esik...). A szó eredetileg a görögül „kettévágást” jelentő „sexus”-ból ered és kapcsolatba hozható a Tízparancsolattal. A bibliai „Tíz ige” közül ugyanis — a keresztény felfogás szerint — a hatodik így hangzik: Ne paráználkodj! Márpedig a sex (szex) latinul hatot jelent, s az egyházi latin nyelvben és a keresztény egyházban mindazokat a kérdéseket, amelyek az említett parancsolattal összefüggtek, szexuális kérdéseknek nevezték.

KÁRÓ. A francia kártya színei közül az egyiknek az elnevezése a négy számnevből ered, pontosabban a „kis négyszög” jelentésű carreau-ból (a káró kártya jelzése ugyanis a kis vörös négyszög).

DEKÁN. A római hadseregben a tisztemélyes sátorok főnökét hívták decanus-nak. Noha a dekán ma már akár több ezer ember irányítója is lehet, nevének jelentése továbbra is az, mint egykor: tíz.

TESTAMENTUM. A végrendelet latin neve ez a szó, amely a „testis” (magyarul: tanú) szóból származik, ez pedig a tri-sto-ból alakult át. Itt bukkann elő a szó elején a három (tri), de vajon mi köze lehet ennek a számnak a tanúhoz? A magyarázat — utólag átgondolva — rendkívül egyszerű: a tanú ugyanis rendszerint két ember beszerzésével, megállapodásával jelent az a harmadik felet, aki érdektelen, bár fontos, „igazoló” személy az egyezség megkötésénél. A végrendelet, a testamentum pedig mindig egy tanú, egy „harmadik” jelenlétében nyilvánított végakarat.

Ebből a rövid felsorolásból is látható, a számok szelvében-hosszában átszövik nyelvünket, ami természetesen is, hiszen szókincsünk legősibb rétegeihez tartoznak. Napjainkban is folyik a számnevek elrejtésének folyamata. Még nem is olyan régen használták például a „nagy huszonnyolcas” kifejezést szélhámos, lóköti értelemben, vagy a nekem nyolc-at a nekem mindegy helyett. Úgy látszik azonban, használatuk nem gyökeresedett meg, így legalább az utókor nyelvészeinek nem kell törni a fejüket azon, hogy mi köze a huszonnyolcnak a szélhámoshoz és a nyolcnak a mindegyhez...

Tavaszcímzés

Vízszintes: 1. Juhász Gyula egyik verséből idézünk (az idézet első része, zárt betűk: A, A, O). 14. Felháborodásában hangosan kitör. 15. Svájci város a Vierwaldstätti tó partján. 16. A bűncselekmény elkövetését nem ismeri el. 18. Az ördög egyik ismérve. 19. Azonos római számok. 21. Rag. 22. Község Vas megyében. 24. Színvonal. 25. Ellenben. 26. A versidézet harmadik része. 28. Kitűnően. 29. Anyós, népiesen. 30. A Balaton egyik oldala. 32. Akad egynemű betű. 33. ... Kók (holland úszóbajnok). 34. Mivel? kérdésre lehet a válasz. 35. Nem fémeselem. 36. Táblán játszott japán játék. 37. Nyári ház. 38. Bíróági ügy, régiesen. 39. Az ezüst vegyjele. 40. Eltörött a kávéscsésze. 41. Antennafajta. 43. Becézett Etel. 44. A kén és a vanádium vegyjele. 46. Az ókor egyik leg-híresebb városa. 48. Felvonulás része. 49. Részben zamatos! 51. A versidézet vége. 54. München folyója. 56. Attól az időtől fogva. 57. A szaglás szerve. 58. Ellenben. 59. Zsuzsanna és a ... (ismert festmény címe). 61. Zsillipkamra. 63. Származás. 65. Rajzművészettel kapcsolatos.

Függőleges: 1. A versidézet második része (zárt betűk: Ö, Y, S, E). 2. A hélium vegyjele. 3. Romániai folyó. 4. Felderül ... (jó kedve lesz). 5. Romániai város a Temes mentén. 6. Fehér rabslógnál a szultán háremében. 7. Házl szárnnyas. 8. Római 1050. 9. Rila egynemű betű. 10. Kiméletlenül pusztít, rombol. 11. Az oxigén jódjusz. 3. atomos változata. 12. Orosz író és költő, az orosz szimbolizmus egyik fő képviselője. 13. Bérnyilkosokat neveztek így Olaszországban. 17.

KIS TÖRTÉNETEK

Híres emberekről

Ivan Szergejevics Turgenyev — a XIX. század ki-váló orosz regényírója — betért egy zsúfolt párizsi vendéglőbe, ahol csak nagy nehezen talált helyet egy asztalkánál. Már hozzáfogott az ebédhez, amikor megjelent a vendéglőben egy peckes francia generális, körülnézett, s felfedezte a magányosan üldögélő író. Odafurakodott elébe, megállt, és várta, hogy a „civil” felkeljen és átadja a helyét. Am minthogy ez nem történt meg, s a vendég nyugodtan tovább táplálkozott, a generális kihívó hangon megkérdezte:

— Uram, meg tudná-e nekem mondani, hogy mi a különbség az ember és az állat között?

— Természetesen — felelte szelíden Turgenyev — Az ember ilye eszik, az állat pedig állva.

★ Apáink és mi, fiaik, Turgenyev regényéből — Nemesi fészkek, Apák és fiúk — ismerkedünk meg a korabeli orosz élet sok jellemző vonásával, habár a cári hatalom által száműzetésbe is küldött elbeszélő sokat élt alkotott külföldön, főleg Párizsban.

Baráti körébe tartozott a francia írók színe-java. Együtt tárgyalták meg az irodalom kérdéseit, a világ problémáit — együtt szapulták a kritikusokat. Egyikükről igen lesújtó volt az általános vélemény — Turgenyev, az Egy vadász feljegyzéseinek szerzője ezt mondta róla:

— A szóban forgó kritikus egy hajdani vadászkatyámra emlékeztet. Jóállású vizsla volt, megáldva fajtája számos jeles tulajdonságával. Felverte a vadat, futott, visszatért a gazdájához — de szákmány nélkül. Ugyanis hiányzott a szimata. Kénytelen voltam túladni rajta.

★ Súlyos szívroham terítette le Turgenyevet, s hosszú ideig teljesen mozdulatlanul kellett fekdnie. Nehezen szokta meg ezt a kényeszerű állapotot, s ironikus önvigasztalást ezt mondta látogatóinak:

— Hogy nyugalomban-békében élhessek, nem szabad mozdulnom. De mire-lemző vonásával, habár a cári hatalom által száműzetésbe is küldött elbeszélő sokat élt alkotott külföldön, főleg Párizsban.

Az irodaházak ártalmait

Azok a párizsiak, akik a főváros valamelyik égbenyúló irodaházában dolgoznak, egy nemrégiben napvilágot látott felmérés tanúsága szerint hamarabb kopaszodnak, szemük gyorsabban romlik és gyakrabban fájznak meg, mint „kevesebb korszerű” munkahelyen tevékenykedő embertársaik. A felmérésből kitűnik, hogy a torokgyulladás is háromszor gyakoribb közöttük.

A kérésbiztosok 1700 toronyházban dolgozó alkalmazott panaszait hallgatták meg a felmérés során. A bajok fő okát a felmérés a légkondicionáló berendezések hibás működésében és a mesterséges világításban látja. Az alkalmazottak is nehezítik saját helyzetüket, amikor cigarettával, kávéval és gyógyszerekkel próbálnak rossz közérzetükön segíteni.

A megkérdezettek 40 százaléka panaszkodott szemfájdalmakra, illetve látóképeségének csökkenésére; 41 százalék havonta legalább egyszer megfázástól, torkának kiszáradásától vagy homloküreggyulladásától szenved; 46 százalékuknál pedig szív- és vérkeringési zavarokra, például heves szívdobogásra vagy viszérbántalmakra utaló tüneteket észleltek.

A megkérdezettek 32 százalékának haja zsírosabbá vált és hullani kezdett, 30 százalék pedig bőrbetegségekre panaszkodott.

Bár összehasonlító szám adatok nem ismeretesek, a jelentés szerint a francia főváros toronyházaiban dolgozó mintegy 40 000 alkalmazott torkában az átlagosnál háromszor több mikroba található.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Rakosgat. 20. Rádióállomás. 22. A bécsei császári udvar titkos tanácsa volt. 23. Az összeadás szava. 26. A Traviatában áriát énekel. 27. Félg rozoga! 31. Író betű, keverve. 34. Aargau svájci kanton székhelye. 37. Régi hossz-mérték. 38. Tisztán, világosan. 39. A te tulajdonod. 41. Egészségügyi célokat szolgáló étrend. 42. „A holló” költője. 43. Katonai rang, rövid. 45. Rudabányán bányászak. 47. A bór, a jó és az oxigén vegyjele. 48. ... Falbécsi császári udvar titkos tanácsa volt. 50. Neves cseh festő (1820–1871). 52. Az egyik szín a francia kártyában. 53. Hála Isten, este van... (Arany). 55. Ránc. 60. Vékony rétegben rák. 61. A szén és a rénium vegyjele. 62. Elektrokardiogram. 64. Etüd egynemű betű. 65. GS. 66. Azonos magánhangzók. Beküldési határidő: augusztus 19.

Béke- és barátsági nagygyűlés Debrecenben

A Hazafias Népfront Belgrád-rakparti székházában megkezdődtek a hivatalos megbeszélések az Európai Biztonság és Együttműködés Magyar Nemzeti Bizottsága, Kállai Gyula elnök és A. P. Sityikov, az Európai Biztonság és Együttműködés Szovjet Bizottsága elnöke vezette küldöttségek közt.

A megbeszélések során a küldöttségek véleményét cserélték az európai biztonsággal összefüggő kérdésekről, elemezték a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit, különös tekintettel az enyhülés politikájának elmélyítésére, és felvázolták a társadalmi szervezetteknek a közvéleményt mozgósító feladatait. A küldöttségek kölcsönösen tájékoztatták egymást bizottságuk munkájáról, valamint nemzetközi tevékenységükről.

A szovjet küldöttség Hajdú-Bihar megyébe látogatott. A vendégeket elkísérte Kállai Gyula. Velük volt Feliks Bogdanov, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének követancasosa.

A küldöttség tagjai — Hajdú-Bihar megye és Debrecen város párt-, tanácsi és társadalmi szervezeteinek vezetőivel együtt — a Magyar Gördülőcsapág Művek debreceni gyárat keresték fel. Itt Flák László vezérigazgató köszöntötte a vendégeket, akik ezután béke- és barátsági nagygyűlésen találkoztak a gyár dolgozóival.

Sziklasi Béla, a gyár pártbizottságának titkára mondott megnyitót, majd Kállai Gyula szólalt fel.

Nagygyűlésünkön együtt veszünk részt annak a népnek a képviselőivel — mondta a többi között —, amely már az új társadalom építésének első napjaiban kinyilvánította, hogy a szocializmus és a béke elválaszthatatlanok. Az azóta eltelt több mint hatvan év igazolta, hogy a háborús törekvések idegenek a szocializmustól. De a két világháború, az egymást követő fegyveres konfliktusok bebizonyították, hogy a pusztítás, a vérontás nem érdeke a más társadalmi rendszerben élő,

dolgozó embereknek sem. A béke megőrzéséért a hidegháború megszüntetéséért milliók és milliók lépnek fel világszerte.

Napjainkban a nemzetközi élet alakulásának legbefolyásosabb tényezője a szocialista világrendszer. A szocialista országok erejének növekedése, egységének megszilárdítása nemcsak a szocialista közösségnek, hanem a világ minden dolgozójának érdeke.

Ezután A. P. Sityikov emlékedett szólásra. Bevezetőjében köszöntötte a debreceni gyár kimagasló munkásait, akikért dolgozó kollektíváját, majd így folytatta:

— A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság a Varsoi Szerződés tagállamként egységesen és következetesen fellép az európai kontinens biztonságának szavatolásáért, a kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok fejlesztéséért minden állam között, a nemzetközi feszültség enyhítéséért és a béke megszilárdításáért.

A Szovjetunió, a szocialista országok jelentős sikereket értek el a külpolitika terén is. A lenini békepolitika megvalósítása során a Szovjetunió együtt lép fel a testvéri szocialista országokkal, a világ kommunista és munkásmozgalmának növekvő erővel.

A legfontosabb feladat, amire ma a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság, valamint baráti szocialista ország koncentrája erőfeszítéseit — mondotta befejezésül A. P. Sityikov —, hogy teljesen megszüntessék a világot fenyegető nukleáris katasztrófa lehetőségét, hogy elérjék a nemzetközi kapcsolatokban végbement pozitív változások állandósítását, elmélyítsék, szélesítsék és megfordíthatatlanná tegyék az enyhülést, megállítsák a fegyverkezési hajsztát.

A nagygyűlés után a gyár vezetői bemutatták a vendégeknek a szovjet műszaki segítséggel újjászülött debreceni csapágygyár több üzemrészét. A küldöttség tagjai ezután Debrecen nevezetességeit tekintették meg.

Teljesítik vállalásaikat a szocialista brigádok

Jól kezdődött az idén a munkaverseny. A brigádok, szocialista közösségek vállalásait az jelezték, hogy 1978-ban folytatódik a tavalyi lendület, s a felajánlásokban egyre nagyobb szerepet kapnak a korszerű követelmények: a termelékenység növelése, a hatékonyság és a minőség javítása, a meglévő kapacitások, a munkaerő jobb kihasználása.

A kohó- és gépiparban például jelentős felajánlásokat tettek a munkaidőalap kihasználásának a javítására, s ezzel csaknem 2500 ember teljes évi munkaidőjét pótolják. Az első hat hónapban az évi felajánlások 48 százaléka teljesült. Van, ahol ennél jóval előbbre tartanak. A Magyar Vagon- és Gépgyárban például az egész évre vállalt 25 ezer óra munkaidőalap növeléséből már 15 500 óra teljesült.

Hasonlóan jól áll az iparág az anyag- és energiatakarékosság, valamint a minőség javítására tett vállalások végrehajtásában. A Dunai Vasműben például nemcsak a mennyiségi tervet teljesítették túl (5,7 helyett 5,9 milliárd forint értékű kohászati terméket adtak át az ipari felhasználóknak), hanem a minőség is jelentősen javult. Nyersvastermelésük több mint 92 százaléka első osztályú volt.

Az első félév a vegyiparban is jól alakult. Ez az ágazat jelentősen túlteljesítette első félévi tervét, a termelékenység pedig több mint tíz szá-

zálékkal meghaladja a tavalyi év azonos időszakát. A kiemelkedő üzemek közé tartozik a szolnoki Tiszamenti Vegyiművek. Szuperfoszfátgyárának dolgozói például 80 ezer tonnával több műtrágyát termeltek a tervezettnél, a kén-savüzem pedig ezer tonna többletet adott az országnak.

Az iparágban jól halad a termékszerkezetváltás is. Az említett Tiszamenti Vegyiművek például több termék-típus előállítását megszüntette, és megkezdte a jobb minőségű, nagyobb hatásfokú Tomi-matt és Tomi-brill mosógépek gyártását.

Az első félév munkaverseny-tapasztalatai közé tartozik az is, hogy tovább növekszik a munkaverseny tömegessége. A közlekedési ágazatban például nyolc százalékkal nőtt a szocialista brigádok létszáma, s az ágazatban a foglalkoztatottaknak már mintegy 60 százaléka dolgozik szocialista brigádban.

Az eredmények ellenére helyenként gondok is tapasztalhatók a munkaverseny-mozgásban. Előszörben a műszeripar, a híradástechnikai ipar és a textilipar több vállalatánál kooperációs, illetve anyag- és alkatrészellátási problémák akadályozzák a termelés ütemességét, a vállalások teljesítését. A tejiparban, a baromfiiparban és a textilipar egyes területein értékesítési gondok nehezítik a felajánlások végrehajtását. Ezek a lemaradások azonban a második félévben még behozhatók.

Meggyorsult az aratás

Végre az időjárás is kedvez az aratásnak, a gazdaságok minden percet igyekeznek kihasználni a gabonaföldeken. A legfontosabb feladat a további veszteségek elkerülése, a termény minőségi romlásának megakadályozása. A sürgető munkához a Volán vállalatok is jelentékeny segítséget nyújtanak a gazdaságoknak.

A földekről érkezett legfrissebb, szerdai jelentések szerint az északi országrészen, a hűvösebb éghajlatú megyékben is általánossá vált az aratás. Nógrád megyében naponta 500—600 hektárról takarítja be a szemetakernyőt 300 kombájnnal. Megfeszített erővel kora hajnalról késő estig, nyújtott munkában, a munkaszüneti napokon is dolgoznak. A nehéz helyzetre jellemző, hogy míg tavaly ilyenkor Nógrádban már túl voltak az aratás javán, az idén eddig a gabonának mindössze 10 százalékát aratták le, csépelelték ki. S hogy a szakemberek a késedelem ellenére sem borulátók, annak az oka, hogy a szokatlanul hűvös június—július a gabonaérését is késleltette. A szomszomszédos még mindig 22—24 százalékos nedvességtartalmú, ezért a megye valamennyi szántó berendezése két műszakban üzemel és óránként 280 tonna terményt szárít meg.

A Duna—Tisza közén gyors ütemű az aratás; ezer kombájnnal dolgozik naponta. Sok közös gazdaságban végébe közeledik a nagy munka. Az aratás feszített tempóját nem mindenhol követik a szalmalehúzó és tarlómetszők. Eddig a learatott területnek 50 százalékán került bálába a szalma.

A másodvetésekhez egyébként rendkívül kedvezőek a talajviszonyok, s ezt igyekeznek is kihasználni a Csongrád megyei gazdaságok. Szeged, Makó, Hódmezővásárhely és Szentek körzetében a kombájnnok után mindjárt megjelentek a szántó traktorok, majd a vetőgépek. Eddig több mint háromezer hektáron ültettek, illetve vetettek tarlóburgonyát, zöldségféléket, silókukoricát, valamint egyéb takarmánynövényeket. Csupán burgonyával 800 hektárt ültettek be.

A mezőgazdasági munkák segítésére, a betakarítás megkönnyítésére hívta fel valamennyi Volán vállalatot, a Volán Tröszt vezérigazgatója. Az utasítás szerint az ország Volán vállalatai kiemelten kezelik a nagy mezőgazdasági munkákkal kapcsolatos szállítási feladatokat, ezenkívül — segítséget nyújtanak a mezőgazdasági üzemeknek a gépek javításához, műszaki állapotuk megfelelő szinten tartásához.

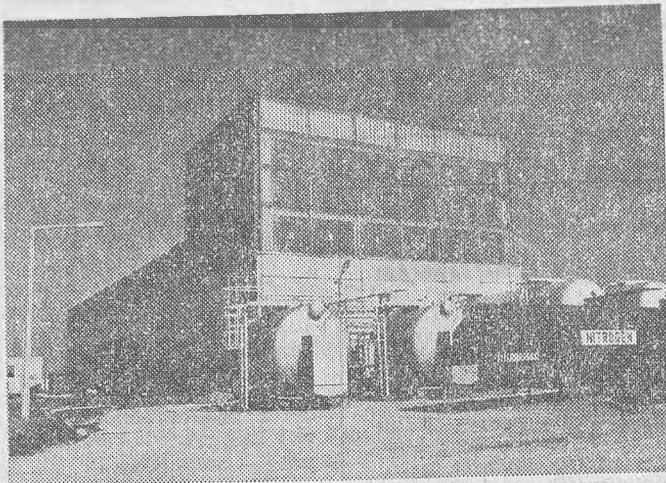
Épül az Adria-olajvezeték fogadóállomása

Légvonalban alig másfél kilométernyire van a magyar—jugoszláv határ a Somogy megyei Berencsétől. Ennek a háromszögletes lélekszámú községnek a határában építik az Adria olajvezeték magyarországi fogadóállomását. A Jugoszlávia felől érkező olajat itt emelik majd át a magyar szakaszra.

A magyar szakemberek mellett csehszlovák, lengyel, NDK-beli munkások is dolgoznak a fogadóállomás építésén. Számukra munkásszállót építettek, de a község házaiban is sokan laknak és étkeznek. A helyiek szívesen támogatják az építkezést, hiszen örülnek a fogadóállomás létesítésének. Ez lesz az első nagyobb ipari objektum a községben.

A község életének másik jelentős eseménye lesz a közúti határátkelőhely megnyitása Jugoszlávia felé. A tervnek szerint mintegy hat kilométernyi közút felújítása, megépítése után határátkelőhely nyílik a község szomszédságában. Ez természetesen magával hozná a kereskedelmet, a szolgáltatás fejlesztését, a község és az egész környék életének megélénkülését. A berencsei átkelőnek egyébként hagyományai vannak, hiszen a századforduló körül már nagy forgalmú közúti határátkelő volt itt.

ELKÉSZÜLT AZ OXIGÉNGYÁR

Dunaföldváron, a disszouszgyár szomszédságában 140 millió forintot beruházással felépült az oxigéngyár. Az új üzemben évente négymillió köbméter, 99,5 százalékos tisztaságú oxigéngázt állítanak elő az ipar és az egészségügy számára

Gyors ütemben fejlődik az idegenforgalom

Hazánknak még soha ennyi vendége nem volt, mint ebben az esztendőben. Az első félévben 4,7 millió — a tavalyinál egyharmaddal több — külföldi érkezett hozzánk, köztük 2,5 millió turista, tehát olyan utas, aki legalább egy éjszakát töltött hazánkban. A legtöbb vendég — a turisták negyötöde — a szocialista országokból érkezett. A kötelező valutabeváltás eltörlésének is tulajdonítható, hogy Jugoszláviából mintegy 60 százalékkal, Ausztriából 30 százalékkal többen keresték fel hazánkat, mint tavaly. Külföldre az előző évinél 12 százalékkal több, 1,7 millió magyar turista utazott az esztendő első felében.

Az Országos Idegenforgalmi Tanács most közzétett gyorsmérése szerint idegenforgalomból származó bevételeink növekedése nem követte arányosan a turisták számának gyors emelkedését. A tavalyi első félévvel összehasonlítva konvertibilis devizából csak 9 százalékkal, rubelelszámolásból pedig 13 százalékkal nagyobbak az idei bevételek.

A hozzánk érkező külföldiek elhelyezése mind több gondot okoz az ország legismertebb, leglátogatottabb helyein. Megtelték a szállodák, a fízetövendég-szobák, a turistaszállók és a kempingek is. A fővárosban és környékén teljesen zsúfoltak a kempingek. A Budapest Tourist és a Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal vezetői — szükségmegoldásként — újabb területeket igyekeznek biztosítani a sátorral, lakókocsival érkezőknek. A Római-parton, a Hárs-hegyen, illetve Szentendrán nyitják meg a napokban a kisegítő kempingeket,

remélve, hogy az illetékesek ehhez hozzájárulnak.

A Balatonnál ugyancsak a vendégek elszállásolása a legnehezebb feladat. A déli parton a kempingekben 15 ezer vendéget lehet kulturáltan elhelyezni. Ezzel szemben a múlt héten 22 ezren táboroztak itt. A becslések szerint 3—4 ezerre nőtt a vadkempingezők száma, ez komoly zavarokat okoz. Balatonszabadban a strandon a múlt szombaton kisegítő kempinget nyitottak, ahol néhány óra alatt ezren telepedtek le.

A tó északi partján 13 kempingben tízezer vendég számára van hely. A zsúfoltságra jellemző, hogy hétfőn például 14 ezren táboroztak itt. Július közepe óta sorra megnyitották a kisegítő kempingeket: Paloznakon, Balatonakaliban, Keszthelyen, Balatonszepezden mintegy kétezer turista kapott ily módon helyet. Szerdán a keszthelyi kemping melletti területen, s még e héten Révfülpőn nyílik újabb, ezer-ezer sátorral, lakókocsival érkező vendéget befogadó kisegítő táborhely.

Az idegenforgalom eddigi alakulásából az egész évi forgalomra következtetni még korai volna, hiszen azt az időjárás is nagymértékben befolyásolhatja. A sokévi tapasztalatok szerint azonban január és június között az egész évi idegenforgalomnak csupán 26—28 százaléka bonyolódik le. Ha tehát a külföldiek érdeklődése hazánk iránt továbbra sem csökken, akkor — az OIT becslése szerint — az év végéig mintegy 16 millió vendéggel számolhatunk, és idegenforgalmunk gazdasági eredményei is jobbakké lesznek az előző évekenél.

Nőtt a ruházati cikkek iránti kereslet

Az év első hat hónapjában növekedett a ruházati cikkek iránti kereslet — jelentette be Kilián János főosztályvezető a Belkereskedelmi Minisztériumban megtartott sajtótájékoztatón. A ruházati kereskedelem 1978. első félévi forgalma folyó áron 18 milliárd forint volt, 9 százalékkal több, mint az előző év azonos időszakában. Ezen belül a férfiférfiáru 31 százalékkal, a női 44, a bőr-, szőrme- és textiláru pedig 30 százalékkal növekedett. A kínálat színvonalát növelte a hazai ipar szállítási készségének javulása és az importszállítások jó ütemű beérkezése is.

Az elmúlt hat hónapban javult a felsőfokú áruk kínálata. Megfelelő volt az eladás férfiférfiárukból, női ruhákból, blúzokból. Az első félévben csaknem 600 ezer márkás farmert hoztak be. Többet, mint tavaly egész évben, de még ez is kevésnek bizonyult.

Továbbra sem volt elegendő jó minőségű bőr ruházati cikk, irhakabát, annak ellenére, hogy bőr-, szőrme- és textilárukból nagyobb volt a forgalom, mint tavaly az első félévben. Ugyancsak kevés munkaruházati cikk volt. A Szegei Ruhagyár márciusig például szinte semmit sem szállított a belkereskedelemnek.

Felső kötöttáruból, különösen a keresett pamutpólókból

elsősorban az import eredményeként folyamatosan ki lehetett elégíteni a növekvő keresletet. Férfi- és fiúingekből bőséges volt a kínálat. Bőrcipőkből az év első felében a korábbinál kiegyensúlyozottabb volt az ellátás.

Változatlanul gondot okozott, hogy az év első felében szűk volt a választék csecsemőruházati cikkekből, gyerekruhákból. Továbbra is hiányzik a himzőfonal: míg 1974-ben 480 ezer dobozzal adtak el belőle, az idén az üzletekbe szállított csaknem két és fél millió doboz sem elegendő.

Az első félév tapasztalatai alapján a belkereskedelem év végéig várhatóan 40 milliárd forintot, a tavalyinál 7—8 százalékkal nagyobb forgalmat bonyolít le ruházati cikkekből. Az év második felében javítják az ellátást csecsemő- és gyermekruházati cikkekből. Divatosabb női cipők gyártásáról és a férficipők választékának bővítéséről is tárgyalnak a kereskedelem és a termelővállalatok szakemberei.

Együttműködés megállapodást írt alá dr. Szijártó Károly legfőbb ügyész és dr. Luczán Zsuzsanna, a Lengyel Népköztársaság legfőbb ügyésze. Szabályozták az ügyész szervek együttműködését és a jogsegélyügyeket.

HÍREK

Havanna utca Pestlőrincen. Utcat neveztek el Havannáról a XVIII. kerületben. A Magyar Rádió ifjúságpolitikai műsorában, az Ötödik sebességben elhangzott indítvány alapján a Fővárosi Tanács javaslatára a XVIII. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága Pestlőrinc most épülő városrészeiben, a Fórum mozi mögötti utcát nevezte el a kubai fővárosról.

Tolna megyében az idén megkezdett gyommentesítési program első féléve sikerrel zárult: a mezőgazdaságilag művelt földek kilenc, a művelésen kívül álló, eddig nagyrészt elhanyagolt területeken negyvenhárom százalékkal több vegyszeres gyomirtást végeztek, mint az előző év hasonló időszakában — közölték a Tolna megyei növényvédelmi és agrokémiai állomás központjában rendezett dunántúli gyommentesítési tanácskozáson.

Szabadláriásos konda. Évszázados állattartási módszer kelt életre a Bakonyban: a csabrendeki Egyetértés Tsz-ében, természetes környezetben neveli és hizlalja sertésállományának egy részét. Előállítás költségekük kilonként 30 forintot 22—23 forintra csökkent.

A Borsodi Szénbányák legjelentősebb üzemében, a Lyukóiban bányában felszínre szállították a szocialista brigádok által erre az évre tervben felül vállalt százazredik tonna szénét. A siker értékét fokozza, hogy energia- és anyagtakarékossággal tonnánként 32 forinttal csökkentették a szén termelési költségeit.

A Szegedi Konzevgárban a borsodidény után megkezdődött a második nagy szezon, a zöldbaj feldolgozása. A főzéléknövényt a gyárral sok éve állandó kapcsolatban álló Csongrád és Békés megyei gazdaságok természetük szerződés alapján, több mint 400 hektáron.

Négytantermes iskola épült Szigethalmon, s ezzel az általános iskolai tanterem száma a községben 18-ra emelkedett. Az új épületet a kiskunlaci Egzser, szakemberei állították össze, hőszigetelt és lángmentesített Foria-elemekből. Az új iskolaépülettel lehetőség nyílik arra, hogy a gyorsan népesező községben ösztöl megszűntessék a három műszakos tanítást.

Tanpályát alakítottak ki villanyyszerelők részére Szombathelyen, az Észak-dunántúli Áramszolgáltató Vállalatnál. A tanpályán működés közben mutatnak be minden olyan szerelvényt, amellyel a napi munka során találkozhatnak a villanyyszerelők.

Ellátási körzet. A több mint 100 millió forintot beruházással készült, s most már teljes kapacitással működő vágóhidra és húsfeldolgozó üzemre alapozva önálló ellátási körzetet vállalt a püspökladányi járásban a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet. A tsz és a Hajdú-Bihar megyei Húsiipari Vállalat vezetői Debrecenben írták alá az erről szóló megállapodást.

Koleramegbetegedésekről érkezett hír Indonéziából, a Diakartától 80 kilométerre délre fekvő falvakból. A betegség eddig hetvenen kapta meg, a halálos áldozatok száma tizenegy.

Megkezdődött az üzemi próba Szombathelyen az új propán-butánpalack-töltő üzemben. A dán lánccipő gyártásból többéves tapasztalattal rendelkező palackba adagolja a gázt.